

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
OPEK-in iclası təxirə
salındı, Azərbaycan
nefti ucuzlaşır,
bəs manat...
yazısı səh.15-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 24 noyabr 2023-cü il Cümə № 211 (8347) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

İfşa olunan USAID-in Bakı ofisi-zərəri faydasından çox...

Ekspertlər "Azərbaycanın milli və dövlət maraqlarına zidd olan təşkilatları ölkəmizdən rədd etmək lazımdır" deyirlər

yazısı səh.7-də

Naxçıvanda generalın mühakiməsi başladı

yazısı səh.3-də

Paşinyan növbədən kənar seçkilərə gedir?

yazısı səh.4-də

"Metsamor" AES-i söküb yerində bunu tikmək istəyirlər

yazısı səh.6-də

ATƏT PA sədri Qarabağ ermənilərinə niyə "qaçqın" dedi...

yazısı səh.5-də

Əcnəbi işçilər Bakıda "paçka" pullar qazanır, bizimkilər...

yazısı səh.10-də

Həbsdəki generallar iş adamından 2 milyonu necə alıblar - sensasion təfərrüat

yazısı səh.3-də

Maşın bazarında durğunluğun səbəbləri

yazısı səh.10-də

ABŞ Azərbaycanda "qarışıqlıq sifariş" verə bilər

yazısı səh.8-də

İranda "birinci xanım" titulu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik

yazısı səh.11-də

SƏRHƏDDƏ DÖYÜŞ ƏVƏZİNƏ GÖRÜŞ

Noyabrın 30-da Ermənistan-Azərbaycan sərhədində delimitasiyası üzrə komissiya formatında iclasın keçirilməsi planlaşdırılır; Paşinyan niyə birbaşa danışıqlardan yayınır?

yazısı səh.9-də

"Taxta bazarı" yandırılıb?

İnşaat materialları bazarındaki yanğınla bağlı cinayət işi açıldı; bazardakı sahibkarlara ödəniş olunmayacaq, malları yananlar "Yeni Müsavat"a nələr dedi...

yazısı səh.13-də

Hikmət Çətin

CHP-nin yeni sədri Bakıya elə bir şəxslə gələcək ki...

yazısı səh.11-də

Leo Dökerti

Britaniyadan Qərb paytaxtlarına "Azərbaycansız olmaz" mesajı

yazısı səh.12-də

Stanislav Tarasov

"Gümrüdəki rus bazası Gəncəyə yerləşə bilər" iddiasının arxasındakı sirr

yazısı səh.4-də

İlham Əliyev BMT rəsmisini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 23-də BMT-nin Asiya və Sakit okean üzrə İqtisadi və Sosial Komissiyasının (UNESCAP) icraçı katibi xanım Armida Salsiya Alişahbananı qəbul edib.

Bu barədə məlumatı Azərbaycan Prezidentinin Mətbuat Xidməti yayıb.

Son dörd ildə orta aylıq pensiya 2 dəfə artıb

Azərbaycanda son illər ərzində sosial sahədə rəqəmsallaşma üzrə mühüm işlər görülmüşdür. Dövlət sosial xidmətlərinin innovativ yanaşmalar, müasir texnologiyalar üzərində qurulması, sosial sahədə vətəndaşlara şəffaf, çevik, keyfiyyətli, əlçatan və vətəndaş məmnunluğuna uyğun xidmətlər sisteminin formalaşdırılması sosial islahatlar proqramının əsas hədəflərindən biridir. Bu istiqamətdə “ASAN xidmət” modeli, DOST konsepsiyası, sosial xidmətlərin geniş miqyasda elektronlaşdırılması proqramı həyata keçirilib.

Bu fikirlər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin əmək nazirlərinin Bakıda keçirilən V konfransının iştirakçılarına müraciətində yer alıb.

Əmək, məşğulluq və sosial müdafiə sahələrində dövlət xidmətlərinin tam elektronlaşdırılması, bu sahələrdə əhaliyə 140-dan artıq elektron xidmətin göstərilməsi və vahid əmək münasibətləri platforması əhaliyə ciddi dəstək mexanizminin formalaşdırıldığı vurğulanan məktubda, həmçinin qeyd olunub:

“Ölkəmizdə həyata keçirilən kompleks islahatlar nəticəsində məşğulluq imkanları artmış, işsizlik və yoxsulluğun səviyyəsi ciddi şəkildə azalaraq 5,5%-ə düşmüş, sosial ödənişlərdə dəfələrlə artımlar edilmişdir. Təkcə son dörd ildə qəbul edilmiş 4 sosial islahat paketi ilə əhəlimizin 40%-i əhatə olunmuş, minimum əməkhaqqı 2,7 dəfə, əməkhaqqı fondu 2,6 dəfə, median əməkhaqqı 2,1 dəfə, minimum pensiya 2,5 dəfə, orta aylıq pensiya isə 2 dəfə artmışdır”.

İrəvanda vergi düzəlişlərinə görə etirazlar başladı

İrəvanda avtomobil idxalçıları Vergi Məcəlləsinə edilən düzəlişlərdən narazı olduqları üçün hökumət binası qarşısında etiraz aksiyası keçirirlər. Ermənistan mətbuatının yazdığına görə, qəbul edilmiş düzəlişlər hüquqi şəxslərə ölkəyə gətirdikləri avtomobilləri maye dəyərindən 20 faiz baha qiymətə satmağa məcbur edir.

İdxalçılar hesab edir ki, bu, qiymətlərin artmasına və satışların sayının azalmasına səbəb olacaq. Buna görə səlahiyyətlilərdən qanunun tətbiqini bir neçə ay təxirə salmağı tələb edirlər, çünki Amerika hərəclarından satın alınan avtomobillər yoldadır və qiymət artıq alıcı ilə razılaşıdırılıb.

“Məktəb və universitetlər karantinə bağlanmalıdır” - qızılca təhlükəsi

Artıq 1 aydır ki, Azərbaycanda qızılca ocaqları alovlanmağa başlayıb.

Zaqatala və Kürdəmirdə yayılan qızılca digər rayonlara və uşaqlardan böyükələrə keçib. Cəlilabadda 10 universitet tələbəsi qızılcaya yoluxub. Yoluxanlardan biri, 4 yaşlı uşaq Kürdəmirdə vəfat edib. Qızılca coviddən heç də az təhlükəli deyil, əksinə, ciddi ağırlaşmalar olur və xəstəni öldürə bilər.

Məsələ ilə bağlı infeksi-onist həkim Mərdan Əliyev Bakupost.az-a danışib. O, “Qızılcanın qarşısı necə alınmalıdır, karantin tədbirlərinə gedilməlidir?” sualına belə cavab verib:

“Qızılcanın belə aktivləşməsi son illərdə uşaqların rutin peyvəndlərin, o cümlədən qızılcaya qarşı vaksin olunmamasından qaynaqlanır. Uşaq anadan olandan 3 yaşına qədər o peyvəndlər olunmalıdır. Uşaqlar qızılcaya qarşı çox həssasdır. Böyükələr

də uşaqlardan keçir. Burada birinci növbədə valideynlərin günahı var. Bu işə səhlənkər yanaşıblar. Bir neçə rayonda yayılıb, deməli, o rayonlarda peyvənd olunmayıb. Qızılca uşaq infeksiyon xəstəliyidir. Görünür, tələbələr də vaxtında peyvənd olunmayıb. 20 yaşından yuxarı insanlar daha ağır keçirir. Artıq 3-5 rayonda ocaqlar artıb, həyəcan təbili çalmağın vaxtıdır”.

Həkim vurğulayıb ki, məktəb və universitetlər karantinə bağlanmalıdır:

“Qızılca elə bir xəstəlikdir ki, ondan maska taxmaqla qorunmaq olmur. Bir məktəbdə, bir binada varsa, karantinə alınmalıdır. Hesab edirəm, yoluxma olan məktəb, universitetlər karantinə bağlanmalıdır. Digər məktəblərdə uşaqlar hər gün məktəbə buraxılmazdan əvvəl yoxlanmalıdır. Xəstə uşaqlar olunmayıbsa, etdirməlidir”.

bir məktəbdə bir xəstə uşaq olarsa, bütün məktəbə yayıla bilər. Əsas təhlükə iri şəhərlər, Bakıdır. Amma Bakıda elə də yoluxma hələ ki yoxdur. Yenə də baxır peyvəndləmə dərəcəsinə. Bakıda peyvənd immuniteti varsa, əksər uşaqlar qızılca vaksini alıbsa, deməli, kültəvi yoluxma olmayacaq, amma bunu zaman göstərəcək. Çalışmaq lazımdır ki, yoluxma yayılmasın”.

İnfeksiyonist bildirib ki, peyvənd olunanlar, eləcə də yaşı 50-dən yuxarı olanlar qızılcaya nadir halda yoluxur, yoluxsa da, yüngül ayaqüstü keçirir: “Yaxşı immunitet varsa, yoluxmaya da birlər. 40 yaşından yuxarı kateqoriya həssas deyil. Risk qrupunda uşaqlar, yeniyetmələr və 30 yaşa qədər insanlardır. Ən effektiv mübarizə yolu peyvənd olunmasıdır. Kim yoluxmayıbsa, etdirməlidir”.

Azərbaycanda yeni doğulan oğlanlar qızları sürətlə üstələyir

Azərbaycanda yeni doğulan uşaqlar arasında cinsə görə nisbət sürətlə oğlanların xeyrinə dəyişir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin 2022-ci il üzrə hesabatına görə, 2022-ci il üzrə doğumu qeydə alınmış 122 min 846 nəfərdən 64 min 940-ı oğlan, 57 min 906-sı isə qızdır.

Ötən il cinslər arasındakı fərq 7 min 34 nəfər olub. Cins nisbəti hər 100 qıza 112 oğlan təşkil edib.

2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən ölkə üzrə 85352 doğulan körpə qeydə alınıb.

Bu il doğulanlar arasında oğlan uşaqlarının xüsusi çəkisi 53,3 faiz, qız uşaqlarının xüsusi çəkisi isə 46,7 faiz olub.

“Qarabağ” Norveçə nə vaxt gedir?

“Qarabağ”ın UEFA Avropa Liqasının grup mərhələsində Norveçin “Molde” klubu ilə keçirəcəyi səfər oyununun proqramı müəyyənənə qədər.

Ağdam təmsilçisi qarşılaşmadan bir gün öncə yola düşəcək.

Komandanı Norveçə aparacaq təyyarə noyabrın 29-da, səhər saatlarında havaya qalxacaq. Həmin gün axşam baş məşqçi Qurban Qurbanov futbolçuları son məşqə çıxaracaq. Görüşdən dərhal sonra isə komanda Bakıya qayıdacaq.

Qeyd edək ki, noyabrın 30-da keçiriləcək “Molde” - “Qarabağ” oyununu Bakı vaxtı ilə saat 00:00-da başlayacaq. Hazırda hər iki komandanın hesabında 6 xal var. İkinci yer uğrunda mübarizədə hələdici qarşılaşmadan öncə “Qarabağ” 2-ci, “Molde” isə 3-cü pillədə qərarlaşıb.

Azərbaycanın xarici borcu nə qədərdir?

Azərbaycanın azad edilmiş ərazilərində aparılan yenidənqurma və bərpa işlərinə indiyədək dövlət büdcəsindən 7 milyard dollar sərf edilib. Gələn il üçün 2,4 milyard dollar ayrılması nəzərdə tutulur. Bu barədə iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov noyabrın 23-də SPECA Rəhbərlər Şurasının 18-ci iclasında deyib.

Nazir bildirib ki, son 20 ildə ümumi daxili məhsul 4 dəfə, büdcə gəlirləri 30 dəfədən çox, xarici ticarət dövriyyəsi isə 10 dəfədən çox artıb: “Hazırda Azərbaycanın birbaşa xarici borcu ÜDM-in 10 faizi civarındadır. Azərbaycanın valyuta ehtiyatları birbaşa xarici borcunu 10 dəfə üstələyir. Son 20 ildə ümumi investisiyalar 300 milyard dollardan çox olub, bunun 190 milyard dolları qeyri-enerji sektoruna qoyulub”.

Yanğında ölən şəxs xalq artistinin qohumudur

Noyabrın 23-də Binəqədi rayonu, Ziya Bünyadov prospektində inşaat materialları bazarında dəhşətli yanğın baş verib.

Yanğın zamanı 1962-ci il təvəllüdlü sahibkar Razi Qasimov vəfat edib, əraziyə cəlb olunan FHN işçiləri xəsəret alıblar.

Bakupost.az xəbər verir ki, yanğında vəfat edən şəxs mərhum xalq artisti Ramiz Novruzun qızı, tanınmış stilist Şəfəq Novruzun dayısıdır.

Qeyd edək ki, hadisə yerinə FHN Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin ümumilikdə 20 ədəddən artıq xüsusi texnikası və 85 nəfərdən artıq canlı qüvvəsi cəlb olunub. Yanğın söndürülüb.

“Abzas Media” işi

Jurnalistlər Nərgiz Absalamova və Sahilə Aslanova Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinə (BŞBPİ) çağırılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə sosial şəbəkələrdə məlumat yayılıb.

Bildirilir ki, jurnalistlər iki gün əvvəl həbs olunan “Abzas Media”nın direktoru Ülvi Həsəni və baş redaktoru Sevinc Vaqifqızına qarşı açılan cinayət işi ilə bağlı ifadə vermək üçün polis idarəsinə çağırılıb.

Qeyd edək ki, Ü.Həsəni və S.Vaqifqızı barəsində qaçaqmalçılıq ittihamı ilə (CM-in 206.3.2-ci maddəsi) 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) bir qrup şəxslərinin cinayət işi üzrə məhkəmə iclaslarında zərərçəkmiş şəxs qismində dindirilən “Bakı Tikinti” MMC və “Alfa” MMC şirkətlərinin rəhbəri Kamal Seyfullayev Ali Məhkəməyə müraciət edib. Kasasiya şikayətinə Ali Məhkəmədə hakim İlqar Qılıcovu sədrliyi ilə keçirilən prosesdə baxılacaq.

let orqanlarında böyük sifarişlər alıb, hesablarına tez-tez 10 milyonlarla pul məda-xil-məxaric olub. Növbəti belə nağdlaşdırma əməliyyatı - 18 milyonu nağdlaşdırarkən o, ələ keçib, 2 milyon verməklə canını qurtarıb.

Kamal Seyfullayevin epizodu üzrə “Texnikabank”ın “Xəzər” filialının müdiri Fərid Məmmədov da dindirilib. O deyib ki, Kamal Seyfullayev bank üçün “VIP” kateqoriyalı

hər hansı əsas olmadan bank fəaliyyəti üzrə yoxlama apardı. Otaqda məbləğini dəqiq bilmədiyim pul vəsaitindən Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin nümayəndəsinə verildi. Qalan və Kamal Seyfullayevə məxsus 1 milyon 800 minə yaxın pul isə götürüldü.

Ayaz Gərayzadənin ifadəsindən belə məlum olur ki, 18 milyonun 16 milyon 200 mini Müdafiə Sənayesi Nazir-

Sənayesi Nazirliyində də görülmüş işlərin və alınan avadanlıqların dəyəri dəfələrlə şişirdilib. Bunun üçün də görülmüş işlər və satınalmalar Yəhya Musayevini etibarlı adamlarının, qohumlarının adlarına yaradılmış şirkətlər vasitəsilə həyata keçirilir. Sonra pulun müəyyən bir hissəsi təyinatı üzrə xərclənir, qalanı isə nağdlaşdırılaraq nazirliyə çatdırılır. Yeni dövlətin ölkə-

Naxçıvanda generalın mühakiməsi başladı

Tofiq Həsənov

Naxçıvanın Penitensiar Xidmətinin rəisi, ədliyyə general-mayoru Tofiq Həsənov cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb. Tofiq Həsənov barəsində toplanan cinayət işi materialları baxılması üçün Naxçıvan Muxtar Respublikası Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Cinayət işi hakim Hüseyn Məmmədovun icraatına verilib.

Noyabrın 23-də Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Hüseyn Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən hazırlıq iclasında təqsirləndirilən şəxsin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Tərəflər indiki mərhələdə hər hansı vəsatət qaldırmayıblar.

Baxış iclası dekabrın 4-nə təyin edilib.

Tofiq Həsənov vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməklə xüsusilə külli miqdarda mənimləməyə və rüşvət almada şübhəli bilinib. T. Həsənov barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilməsi ilə bağlı istintaq orqanı tərəfindən vəsatət Səbəyel Rayon Məhkəməsinə göndərilib.

Məhkəmə vəsatəti təmin edib və general-mayor barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

O, Cinayət Məcəlləsinin 179.2.2, 179.2.2, 179.2.4 (Mənimləmə və ya israf etmə - mənimləmə və ya israf etmə) və 311.3.2, 311.3.3-cü (Rüşvət alma (passiv rüşvətxorluq - külli miqdarda törədildikdə)) maddələri ilə ittiham olunur. İttiham sübut olunarsa, general-mayoru 12 ilədək həbs gözləyir

Məhkəmə Abid Qafarovun şikayəti ilə bağlı qərar verdi

Ali Məhkəmədə “Bakı Birlik Təşkilatı” İctimai Birliyinin sədri, “Youtube”-dəki “KimTV” kanalının aparıcısı Abid Qafarovun barəsindəki hökmdən verilən kasasiya şikayəti üzrə məhkəmə iclası başa çatıb.

Pravda.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, hakim Tahir Kazimovun sədrliyi ilə keçiriləcək prosesdə qərar elan olunub.

Qərara əsasən, şikayət təmin edilməyib.

Qeyd: Abid Qafarovun həbsi tələbi ilə xüsusi ittiham qaydasında qaldırılmış iddiaya Yasamal Rayon Məhkəməsinə baxılıb. Hakim Rauf Daşdemirovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda hökm çıxarılıb. Hökmə əsasən, o, 1 il müddətinə həbs edilib. Bu hökmdən məhkum narazı qalıb və apelyasiya şikayəti verib. Bakı Apelyasiya Məhkəməsi onun şikayətini təmin etməyib. Daha sonra Ali Məhkəmə qərarı ləğv edərək işi apelyasiya baxışına qaytarıb. Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin qərarına əsasən, Abid Qafarova Cinayət Məcəlləsinin 147-ci (böhtan) maddəsi ilə bəraət verilib, eyni məcəllənin 148-ci (təhqir) maddəsi üzrə isə nəzərdə tutulmuş cəza müddəti başa çatdığı üçün o, məhkəmə zalından birbaşa azadlığa buraxılıb.

Xatırlatma: Abid Qafarova qarşı iddia qaldıran 7 nəfər müharibə veteranı ərizəsində göstərib ki, təşkilat rəhbəri qaziləri təhqir edib, onları “müti” adlandırıb. İddiaçıların sayı əvvəl 7 nəfər olsa da, sonradan onlardan dördü şikayətini geri götürüb.

Həbsdəki generallar iş adamından 2 milyonu necə alıblar - sensasion təfərrüat

Kamal Seyfullayev şirkətlərinin bank hesablarına 18 milyon pul köçürüləndən sonra “mahmudovçu”ların diqqət mərkəzinə düşüb

Qeyd edək ki, 2015-ci ilin oktyabrında keçmiş milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov vəzifədən kənarlaşdırıldıqdan sonra dövlət qurumunun çoxsaylı əməkdaşı həbs edilib. Sonra 2015-ci ilin dekabrında Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi ləğv edilib. Ləğv olunmuş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) sabiq baş idarə və idarə rəisləri general-mayor Sübahir Qurbanov, general-mayor Teymur Quliyev, general-mayor Natavan Mirvətova, eləcə də həmin qurumun digər vəzifəli şəxsləri Füzuli Əliyev, Zaur Məmmədov, Natiq Aliyev, Fərhad Atayev, Anar Şirəliyev, Eşqin Əliyev, Elşad Əzizovun cinayət işində sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan “Bakı Tikinti” MMC, və “Alfa” MMC rəhbəri Kamal Məmmədağa oğlu Seyfullayev zərərçəkmiş şəxs qismində tanınıb. Məhkəmə iclaslarında dindirilən iş adamı Kamal Seyfullayev təzyiqlərdən bezdiyi üçün adıçəkikən şəxslərə 2 milyon manat pul verdiyini bildirib.

Zamanında mətbuatda Kamal Seyfullayevin başına gələnlərin təfərrüatları ilə bağlı bezi məlumatlar yayılıb. Həmin məlumatlardan bəlli olur ki, 2014-cü ilin dekabrında Kamal Seyfullayevin şirkətlərinin bank hesablarına 18 milyon pul vəsaiti köçürüldü və bundan sonra o, “mahmudovçu”ların diqqət mərkəzinə düşüb. Nəzarət altına alınan Kamal Seyfullayevin vəsaitin 12 milyonunu başqa bir hesaba ötürərək nağdlaşdırması “mahmudovçu”ların təcili hərəkətə keçməsinə, Kamal Seyfullayevin həbsinə səbəb olub.

Həmin günlərdə Kamal Seyfullayev tikinti-təmir işləri ilə məşğul olub. “Bakı Tikinti” və “Alfa” MMC-nin rəsmi müdiri və faktiki sahibi olmasada, şirkətlərin fəaliyyətlərinə rəhbərlik edib. MMC-lər döv-

müştərilərdən olub, onun hesabına bir qayda olaraq külli miqdarda pul vəsaitləri daxil edilib. “Pulların haradan gəldiyini bilmirəm, amma Kamal Seyfullayevin 4-5 şirkətinin adlarına köçürüldü”, - deyir o bildirib.

Kamal Seyfullayevin hesabına pulların haradan gəldiyi isə 2015-ci ilə kimi MTN-də işləyən işləyən “Texnikabank”ın İdarə Heyətinin sədr müavini olmuş Ayaz Gərayzadənin ifadəsindən məlum olub. Onun dediklərindən aydınlaşıb ki, Kamal Seyfullayevin şirkətlərinin adına ayrılan 18 milyon manatdan ilk olaraq 12 milyonu, daha sonra isə 4 milyon 200 min manatı digər şəxsin adına köçürüldü və nağd şəkildə ona verilib. Həmin şəxs isə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin səlahiyyətli nümayəndəsi olub: “Kamal Seyfullayevi, Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin adını bilmədiyim nümayəndəsinə, MTN əməkdaşları və Fərid Məmmədovu gördüm. Bankda bir gün əvvəl keçirilmiş maliyyə əməliyyatları nəticəsində bank tərəfindən alınmış faizlərin məbləği hesablandı. MTN əməkdaşı Füzuli Əliyev

liyinin nümayəndəsinə verilib, qalan 1 milyon 800 min manat isə MTN-çilərə hansısa qanunsuzluğu “görməmək” üçün verilib.

Ancaq 18 milyon pulun Kamal Seyfullayevin şirkətlərinin hesabına kimin göstərişi ilə köçürüldüyü, niyə nağdlaşdırıldığı və torbalara yığılaraq hara aparıldığı qaranlıq qalıb.

Kamal Seyfullayev Yavər Camalovun rəhbərliyi dövründə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinə yaxın şəxs olduğundan pulların da bu nazirliyə məxsus olması haqda məlumatlar var.

Onun kimi iş adamları vəsaitlə nazirliyin təmir-tikinti işlərinə ayrılan pulların böyük hissəsi nağdlaşdırılaraq götürüldü. Elə bankdan pulları gətirib Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin nümayəndəsinin aparması da bununla əlaqədar olub.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinə Yavər Camalovun rəhbərliyi dövründə nazirliyə, tabeliyindəki zavodlara tikinti-təmir işlərindən tutmuş, müxtəlif avadanlıqların alınmasına qədər, bütün pullu işlərə Yəhya Musayev nəzarət edib.

O dövrdə digər nazirliklərdə olduğu kimi, Müdafiə

də müdafiə sənayesinin inkişafı üçün ayırdığı pullar müxtəlif variantlarla şəxsi ciblərə axıb.

Bundan əlavə, MSN-in tabeliyində olan bütün zavodların adına böyük məbləğlərdə kreditlər götürülüb, həmin kreditlərin də 70-80 faizi nağdlaşdırılaraq mənimlənilib. Bu baxımdan, Yəhya Musayev ölkənin gizli oliqarxlarından birinə çevrilib. Onun Azərbaycanda və xaricdə, xüsusən Türkiyədə böyük biznesinin olduğu bildirilir. Məsələn, qida məhsullarının idxalı və ixracı, tikinti, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və ixracı, tekstil, logistika və nəqliyyat xidmətləri sahəsində fəaliyyət göstərən “Re-tems Group” şirkətlər qrupunun Yəhya Musayevə məxsus olduğu deyilir.

O zaman “mahmudovçu”ların şəxsi maraqlarından çıxış edərək dövlət büdcəsindən müdafiə sənayesinə ayrılan milyonların ələ keçirilməsinə göz yumublar. Nəticədə özləri 1 il sonra həbsə giriblər. Dövlətin bu sahəyə ayırdığı və ələ keçirilən milyonların geri - dövlət büdcəsinə qaytması sualı isə açıq qalır...

✎ **E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”**

“Yaxın Şərqdəki müharibə bölgəmizdə böyük qruplaşmaların yaranmasına səbəb olub”. “Yeni Müsavat” qeyd edir ki, noyabrın 22-də rusiyalı ermənipərəst politoloq, Yaxın Şərq məsələləri üzrə ekspert Stanislav Tarasov belə deyib.

O iddia edib ki, Azərbaycan artıq Rusiya ilə münasibətlərə fərqli baxır. Tarasov hesab edir ki, əgər əvvəllər Azərbaycan öz ərazisində Rusiyanın mövcudluğuna qarşı idisə, bu gün əksinə, Rusiyanın mövcudluğunun tərəfdarına çevrilir. Onun fikrincə, Azərbaycan ermənilərin Rusiyanın yeganə müttəfiqi olmasından narahat idi, amma Putin Əliyevlə işləməyə başladı: “Gümrü bazası Ermənistanından çıxsa, Kürdəmirdə və Gəncədə dayanacaq, buna əminəm”.

Tarasovun təxribat xarakterli bu fikri geniş müzakirələrə səbəb olub. Lakin ermənipərəst analitik hansı səhvləri buraxdığını unudub. Çünki Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının üzvüdür və burada heç bir ölkənin hərbi bazası yerləşə bilməz.

Hər şeydən əvvəl onu yada salmaq ki, Qəbələdəki “Daryal” tipli RLS-in icarə müddəti 2012-ci ilin dekabrında bitib. O zaman Azərbaycan və Rusiya arasında stansiyanın icarə müddətinin uzadılmasına dair xeyli müddət danışıqlar aparılsa da, tərəflər razılaşmaya gələ bilməmişdi. Nəticədə Moskva Qəbələ RLS-i bağlamaq və stansiyadan imtina etmək qərarına gəldi. Bununla da Azərbaycanda Rusiyanın sonuncu hərbi obyektidə bağlanmış oldu. Rusiya Müdafiə Nazirliyi bildirdi ki, Qəbələ RLS-in izlədiyi əraziləri bundan sonra Armavirdə yeni quraşdırılan “Voronej-DM” tipli RLS izləyəcək. Rusiya Qəbələ RLS-i tərk etdikdən sonra da dəfələrlə bu ölkənin Azərbaycanda guya hərbi baza yaradacağı haqda iddialar səsləndirib. Məsələn, iddia olunurdu ki, Rusiya tərk etdiyi Qəbələ RLS-in əvəzində Azərbaycanda yeni hərbi baza tikməyə hazırlaşır. Rusiya Müdafiə Nazirliyinin “Zvezda” telekanalı bildirdi ki, Azərbaycanda Bakının nəzarətinə verilən Qəbələdəki “Daryal” RLS-in əvəzində “Voronej-DM” tipli yeni RLS-in tikintisi başlayacaq.

Rusiyanın hərbi kontingenti Qarabağda yerləşdirildikdən sonra da bu mövzuda spekulasiyalar artdı. İddia olunurdu ki, Rusiya hətta Qarabağda hərbi baza formalaşdırmaq istəyə bilər. Amma indi sülhməramlı kontingent şələşüləsini yığırdı vaxtından tez bölgəni tərk etməkdədir, uzaqbaşı, Putinin təbiri-cə desək, 2025-dək onların Qarabağda fəaliyyəti formal xarakter daşıyacaq. Gümrü bazasına gəlincə, hələ 2011-ci ildə Rusiya hərbiçilərinin Ermənistan ərazisində qalma müddəti 2044-cü ilə qədər uzadılır. Müvafiq sənəd

“Gümrüdəki rus bazası Kürdəmirə, ya Gəncəyə yerləşə bilər” iddiasının arxasındakı sirr...

Tarasov çərənləyib ki, Rusiyanın Ermənistandakı 102-ci hərbi bazası çıxarılsa, Azərbaycana yerləşdirilə bilər; halbuki 2044-dək orada qalma müqaviləsi var, üstəgəl, Bakı Qoşulmama Hərəkatının üzvüdür - polkovnik və hərbi analitikin rəyi

o vaxtkı Rusiya prezidenti Dmitri Medvedyevin Ermənistan səfəri zamanı imzalayıb. Məlumat üçün deyək ki, bu baza Rusiya Müdafiə Nazirliyinin direktivi ilə 1 sentyabr 1994-cü il tarixində keçmiş SSRİ Silahlı Qüvvələrinin 7-ci ordusunun 127-ci motoatıcı diviziyasının bazasında yaradılıb. Hazırda şəxsi heyətinin 4000 nəfər olduğu bildirilən hərbi bazanın döyüş heyəti İrəvan və Gümrü qarnizonundan ibarətdir. İrəvan qarnizonuna İdarəetmə Qrupu, 123-cü motoatıcı alay, 3624-cü aviasiya bazası, hospital, mənzil-təchizat hissəsi, qarnizon məhkəməsi və rabitə mərkəzi daxildir. Gümrü qarnizonuna isə 128-ci motoatıcı alay, 124-cü motoatıcı alay, 988-ci zenit raket alayı (S-300 ZRK) və 992-ci artilleriya alayı tabedir. Bazanın nəzdində əlahiddə tank, kəşfiyyat, təmir, mühəndis-istehkam, radiasiya-kimyəvi və bakteroloji mühafizə taborları, tank əleyhinə divizion, radioelektron, tibb, komendant bölükləri, prokurorluq, televiziya mərkəzi və s. fəaliyyət göstərir. Gümrüdən hərbi bazasının çıxacağı haqda onun Abxaziyaya köçürülmə biləcəyi də yayılan iddialar sırasındadır.

Bəs bu dezinformasiya indilikdə nəyə xidmət edir? Ermənistan hökuməti 2044-cü ilədək olan müqaviləni qüvvədən salmaq siyasəti iradəsinə malikdirmi? Bakı buna gedərmidi? Axı biz nə NATO, nə KTMT kimi müdafiə bloklarına üzv deyilik, heç bir dövlətin ərazimizdə hərbi bazasına şərait yaratmamışıq. O za-

man Tarasov niyə çərənləyir? Ermənipərəst ekspert arzularını dilə gətirir, yoxsa Kremlin isteklərini ötürür?

ABŞ-ın Mühəribə Araşdırma İnstitutu açıqlayıb ki, 102-ci hərbi baza ləğv oluna bilər. Buna səbəb Ermənistanla ABŞ arasında artan əməkdaşlıqdır: “Ermənistan Baş Qərargahının rəisi Edvard Asiranla ABŞ-ın Avropa Komandanlığının müavini general-leytenant Stiven Başam arasında noyabrın 3-də görüş keçirilib. Bu, Rusiyaya qarşı növbəti rüşvayçılıqdır. Amerika ilə Ermənistan arasında artan əməkdaşlıq Rusiyanın Gümrüdəki 102-ci hərbi bazasını saxlamaq imkanını təhlükə altına alır”. Həmçinin məlumatda vurğulanı ki, İrəvan son vaxtlar Moskvadan uzaqlaşır və ikitərəfli münasibətlər pisləşir.

Ermənistan KTMT-ni də tərk etməkdə ısrarlı görünür. Noyabrın 23-də Minskdə keçirilən sammitdə iştirakdan Paşinyan imtina edib. Bundan qabaq isə erməni baş nazir Rusiyanın Ermənistanda hərbi mövcudluğunu ölkəsi üçün təhdid adlandırıb və İrəvanın KTMT-dən çıxana qədər təhlükəsizlik sahəsində yeni müttəfiqlər, yeni silah tədarükçüləri axtarışında olduğunu bəyan edib. Amma Rusiyanın Ermənistanda hərbi varlığına son qoymaq cəhdləri heç də yerini Azərbaycana doldurmaq kimi qəbul edilə bilməz. Üstəgəl, Azərbaycan Türkiyə ilə hərbi müttəfiqdir, türk ordusu ərazimizdədir, Naxçıvanda Hərbi Kompleks

açılıb, qardaş ölkənin paramenti türk əsgərinin Azərbaycanda daha bir il qalması müddətini uzadan qərar verib.

Polkovnik Şair Ramaldanov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bu fikrə ciddi yanaşmağın tərəfdarı olmadığını vurğuladı. Polkovnik hesab edir ki, hansısa ekspertin mövqeyini Rusiyanın niyyəti kimi dəyərləndirmək olmaz: “Azərbaycan heç bir ölkənin hərbi bazasını ərazisində yerləşdirmir. Rusiya ilə münasibətlər yaxşıdır, o demək deyil ki, hərbi bazası şəhərlərimizə yerləşdirilməlidir. Azərbaycan ərazilərini işğaldan azad edib, təhlükəsizliyini təmin edib və başqa dövlətin hərbi bazasına ehtiyacı da yoxdur. Gümrüdəki hərbi baza Ermənistanın təhlükəsizliyinə cavabdehdir, bizim isə belə bir təminatə ehtiyacımız yoxdur. Ona görə Tarasovun fikirlərini ciddi qəbul etmirəm və bu sözləri hansı şəraitdə dediyini də bilmirik. Özünə ekspert deyən hər şəxsən rəyini ciddi qəbul etməyə də dəyməz”.

“Tarasov öz sərəsəm fikirlərini səsləndirib. Bu adam nə danışdığını anlamır. Sadəcə, Rusiya görür ki, Ermənistan ondan üz çevirir, Gürcüstan da öz yolunu getməkdədir, indi qalıb Azərbaycan... Yeni Rusiyanın bölgədə hərbi mövcudluq cəhətdən bir Azərbaycanı təcrübə meydanına çevirmək arzuları qalıb, o da mümkün deyil” - bunu isə **hərbi ekspert Telman Qasımov** “Yeni Müsavat”a danışarkən söylədi. Onun sözləri-

nə görə, Azərbaycanda rus hərbi bazası olmasının məntiqi də yoxdur, çünki Avropa ilə sərhəd deyilik. Hərbi ekspert hesab edir ki, Rusiya Gümrüdəki bazasını Qərbi Zəngəzura yerləşdirə bilər: “Rusların onsuz da Qafanda, Qarakilsədə, Mehridə bəzi hərbi infrastrukturları var, ona görə

Gümrüdən çıxarıb ora yerləşə bilər. Rusiya ilə Azərbaycan arasında belə bir anlaşma da yoxdur ki, dövlətlərin hərbi bazaları yerləşdirilsin. Ən əsası isə heç bir hərbi bloka qoşulmamışıq və öhdəliyimiz də yoxdur”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Paşinyan növbədən kənar seçkilərə gedir?

“Siyasi dairələr gələnlə il növbədən kənar parlament seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı fəal şəkildə danışıqlar. Hökumət artıq mövzunu gündəmə gətirib”. Bu haqda “Hraparak” qəzeti yazıb.

“Bizə dedilər ki, Nikol Paşinyan “Vətəndaş sazişi” partiyasının idarə heyətinin son iclaslarının birində növbəti dəfə əli ilə hədələyib ki, onlar yeni seçkilər keçirmək və yenidən seçilmək, parlamentin hazırkı imicini tamamilə dəyişmək və orada tamamilə yeni müxalifət formalaşdırmaq üçün kifayət qədər işlər görəcəklər.

Siyasi çevrələrdə Paşinyanın belə bir sürətli addım atıb bir-iki il əvvəl seçkilərə gedə biləcəyini, bu dəfə “polad mandat”dan daha inamlı danışaraq seçilmək üçün yenidən inzi-bati resurslardan istifadə edə biləcəyini istisna etmirlər. Bunun məqsədi həm də siyasi meydanı sürprizlə ələ keçirmək və yeni müxalifət qüvvəsinin yetişməsinə imkan verməkdir”, - deyər erməni nəşri bildirib.

Ermənistan KTMT-nin dağılacağını gözləyir

Biz KTMT-nin üzvüyük, düşmən sərhədlərimizi zəbt etdi, KTMT heç bir reaksiya vermədi.

Hakim “Mülki müqavilə” partiyasından olan deputat Qagik Melkonyan erməni mediasına açıqlamasında deyib.

O bildirib ki, 2021-ci ilin mayında KTMT ilə əlaqə saxlayıblar: “Dedilər ki, ərizəni səhv formada vermisiniz, forma-4-ə uyğun müraciət etməlisiniz, amma sizdə forma-2-dir. Sonra heç nə etmədilər, dedilər ki, biz sizin sərhədlərinizin haradan keçdiyini bilmirik.

İndi isə müşahidəçi göndərə biləcəklərini deyirlər. Maraqlıdır, əgər o müşahidəçilər gəlsə, harada dayanacaqlar? Axı onlar bizim sərhədimizin harada olduğunu bilmir? Harada dayanacaqlar, İrəvanda?”

Bu halda niyə Ermənistanın hələ də KTMT-də qaldığı barədə sualı isə Melkonyan bu cür cavablandırır:

“O an gələcək ki, hər şey aydınlaşacaq, nəyin nə olduğunu anlayacağıq. Rusiya qorxur ki, Ermənistan KTMT-dən çıxsa, növbəti Qazaxıstan olacaq, o, dərhal çıxacaq. Yeni bu blok dağılacaq. Onlar göstərmək istəyirlər ki, onların yanında duran ölkələr var, amma onların yanında duran bütün dövlətlər qul statusundadır. Onlar siyasəti və iqtisadiyyatı diktə edirlər. Və eyni zamanda KTMT-nin qalmasını istəyirlər”.

Deputat deyib ki, ötən ilin noyabrında İrəvan KTMT qarşısında Azərbaycanı təcavüzkar kimi tanıyıb-tanımadığı barədə sual qaldırıb: “İndiyə qədər cavab yoxdur. Amma onlar görəndə ki, biz KTMT-də maraqlı deyilik, alternativimiz var, başqa dövlətlərlə əməkdaşlıq edirik, təşvişə düşüblər”.

Ermənistan Qarabağdan 100 min erməninin köçdüyünü iddia etsə də, yalnız 1143 nəfəri yataqxana və ictimai mənzillərdə yaşayır.

“Yeni Müsavat”ın xəbərinə görə, bu barədə erməni mediası məlumat yayıb. Bu ermənilərin böyük əksəriyyətinin isə Qarabağ sakini olmadığı, işğal illərində qanunsuz məskunlaşdırıldığı və yaxud Ermənistan vətəndaşı olduğu haqda dəfələrlə yazılıb. İndi Ermənistan mediasının əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Tertyana istinadla yaydığı həmin məlumatdan da görünür ki, Qarabağdan gələnlərin böyük əksəriyyətinin Ermənistan evi, yaşamağa şəraiti var. Həmçinin onların əksəriyyəti Ermənistan pasportu daşıyır. Belə vaxtda isə Bakı-xəber.com yazır ki, ATƏT PA-nın prezidenti Pia Kamananın Ermənistan səfəri barədə yaydığı məlumat diqqət çəkir.

Bildirilir ki, Pia Kauma Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyan, Milli Assambleyanın sədri Alen Simonyan və xarici işlər nazirinin müavini Vahə Gevorkyanla görüşüb və əsasən sülhdən danışib. Görüşdə Qarabağı könüllü tərk edən ermənilər “Azərbaycandan gələn qaçqınlar” adlandırılıb.

Məgər Qarabağı öz xoşu ilə tərk edən etnik ermənilər qaçqındır? Hələ onların statusunu heç Ermənistanın özü müəyyənləşdirmədiyi halda ATƏT PA sədri indidən onları hansı əsaslarla “qaçqın” adlandırır? Etnik erməni əhalisi öz xoşu ilə Qarabağı tərk edibse, onlar qaçqın yox, sadəcə, yaşayış yerini dəyişmiş miqrantlardır. Onları necə qaçqın hesab etmək olar ki, böyük əksəriyyətində Ermənistan pasportu var? Ermənistanın özünün onların statusunu müəyyən etməkdə çətinlik çəkdiyi bir vaxtda ATƏT sədrinin onlara qaçqın deməsi nə dərəcədə doğrudur?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında xəbərlətdi ki, Azərbaycan lokal xarakterli antiterror tədbirləri keçirməyə məcbur oldu: “Çünki Ermənistan öhdəliklərini yerinə yetirmirdi. Bölgədə hələ də qanunsuz silahlı birləşmələr qalırdı. Amma beynəlxalq təşkilatlar bu mövzuda danışmırdılar, İrəvana çağırış etmirdilər. Qərb təsisatları Paşinyan hökumətinə demirdi ki, Ermənistanın

ATƏT PA sədri Qarabağ ermənilərinə “qaçqın” dedi - cəmi 1143 nəfər...

Ermənistan pasportu olanların qaçqın adlandırılması absurddur, üstəlik, İrəvan onlara bu statusu verməyib, məqsəd xaricdən maliyyə almaqdır; “Beynəlxalq konvensiyalara görə “qaçqın” o şəxslərə deyilir ki...” - rəy

Azərbaycan ərazisində hərbi qüvvələri, qondarma hökuməti niyə olmalıdır, hansı əsasla fəaliyyət göstərməlidir? Odur ki, biz özümüz problemi həll etməyə məcbur qaldıq. Bundan sonra da həmin beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanı ittiham etməyə başladılar və indi də “qaçqın” ifadəsini dilə gətirirlər. Beynəlxalq konvensiyalarla “qaçqın” təhlükəli şəraitdə məcbur qalaraq bölgəni tərk edən insanlara deyilir. Onlar Ermənistan vətəndaşlarıdır Qarabağda onlar üçün heç bir təhlükə də olmayıb”.

Ekspert qeyd etdi ki, burada əsas hədəf rəqəmləri şişirtmək, Qarabağ ermənilərinin sayını artırmaqdır: “O şəxslər qaçqın statusu daşımır, çünki Azərbaycan pasportu daşıyırlar. Ermənistan vətəndaşı Qarabağdan necə qaçqın düşə bilər? Məntiq yoxdur. Sadəcə, rəsmi İrəvan bir şou yaradıb və beynəlxalq təşkilatlardan ermənilərə yardım üçün maliyyə almaq məqsədi güdür. Ümumiyyətlə, Ermənistanın heç bir arqumenti, beynəlxalq sənədlərə istinad edəcək sübutu yoxdur. Onlara elə gəlirdi ki, ermənilər Qarabağdan köçdükdən sonra üs-tümüzə böyük bir məsuliyyət qoyulacaq, amma bunun üçün beynəlxalq konvensiyalara əsaslanıb hər hansı fakt

təqdim edə bilmirlər. BMT missiyası da regiona səfərinə hər hansı mənfi hal aşkarlaya bilmədi. Bu baxımdan, ATƏT sədrinin çıxışı da ölkəmizə qarşı qərəzi olan beynəlxalq qurumlardan daha birinin açıqlaması kimi dəyərləndirilə bilər”.

Siyasi təhlilçi Məhəmməd Əsədullazadənin sözlərinə görə, Azərbaycanın Qarabağdan könüllü köçən ermənilərin, ümumiyyətlə, Qarabağda doğulub boya-başa çatan ermənilərin geri qayıtması üçün planı var: “Həmin plan beynəlxalq ictimaiyyətdə də təqdim edilib. Bu məsələnin qaldırılması absurddur. Çünki Azərbaycan bu istiqamətdə özü maraqlıdır ki, ermənilərin geri qayıtması və reintegrasiya prosesi-nə uyğun şəkildə Azərbaycan işi tamamlasın. Bu məsələlərin Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi müstəvisinə, ATƏT sədri ilə görüşə çıxarılması da yersizdir. Ermənistan 30 ilə yaxın müddət ərzində Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlayıb, etnik təmizləmə aparıb. Həmçinin qərbi azərbaycanlıları vətənlərindən deportasiya edib. Belə olan halda Ermənistan baş nazirinin ATƏT PA-dakı mövqeyi onu göstərir ki, Ermənistan hökuməti azərbaycanlıların oraya qa-

yıdısına hazır deyil. Bu, Ermənistan tərəfinin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini pozması deməkdir”.

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu ATƏT PA sədrinin tələskənliyə yol verdiyini düşünür. Onun sözlərinə görə, peçenye, şokolad yeyərək Qarabağdan getmək qaçqınlıq deyil: “Qaçqınlıq Qəzzada olur, Ukraynada olur. Çünki raketin, bombanın altından qaçaraq sığınacaq tapıblar. Birinci Qarabağ müharibəsində zülmün, artilleriyanın, gülləbaranın əlindən qaçqın düşən azərbaycanlılarla xunta rejiminin məhvindən sonra bölgəni öz xoşu ilə tərk edən ermənilərə fərq qoyulmursa, o zaman Qərb təşkilatları ya kordur, ya da öz dəyərlərinə tüpürürlər. Biz antiterror tədbiri həyata keçirərkən bir dinc ermənin burnu qanamaı, onlara köçərkən hər bir şərait yaradıldı, hətta avtobuslar ayrıldı, üstəlik, rəsmi səviyyədə çağırış edildi ki, getməsinlər, dövlət bütün sosial-iqtisadi təminatı verir. Prezident Administrasiyası fermerlərə subsidiya, vergi yükündən azad olmaq və başqa sosial güzəştlər paketi təklif etmişdi. Əgər onlar bununla razılaşmayıb Ermənistanla yaşamaq qərarı veriblərsə, buna qaçqınlıq demək olmaz”. **Hüquq müdafiəçisinin fikrincə, onsuz**

“İrəvan ermənilərin Qarabağa dönüşündə maraqlı deyil...” - “Kavkazskiy uzal”

“Qarabağ ermənilərinin qaytarılması məsələsi fərdi qaydada həll edilməlidir. Azərbaycan regionun erməni əhalisinin reintegrasiyası çərçivəsində vətəndaşlığını qəbul etmək istəyənlər üçün xüsusi portal yaradıb. Bölgəni tərk etmiş əhalinin əmlakı dövlət tərəfindən qorunur. Hazırda yaşayış məntəqələri polis qüvvələrinin mühafizəsi altındadır, xüsusi giriş-çıxış rejimi var. Və hər kəs geri qayıda biləcək, onların hüquqları və təhlükəsizliyi Azərbaycan qanunları çərçivəsində təmin olunacaq”.

“Kavkazskiy uzal” nəşrinə açıqlamasında bunu hüquq sahəsi üzrə ekspert, vətəndaş cəmiyyəti platformasının üzvü Ələsgər Məmmədli deyib. Ekspert istisna etməyib ki, Ermənistan Qarabağ ermənilərinin qaytarılması məsələsinin sazişə daxil edilməsini tələb edə bilər. Onun sözlərinə görə, Bakı buna etiraz etmir və Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin qərarı ilə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin şərhində niyyətini təsdiqləyib.

Ə.Məmmədlinin fikrincə, “sülh müqaviləsində qayıdış hüquqları məsələsi bir prinsip kimi təsbit oluna bilər, lakin Azərbaycanın hər hansı xüsusi hüquqa malik bir cəmiyyət kimi ermənilərin repatriasiyasını təmin etmək üçün xüsusi öhdəliyi kimi deyil”.

“Ermənistan belə bir qayıdış ssenarisində israr edərsə, o zaman Azərbaycan azərbaycanlı icmalarının Ermənistanla analoji formada qayıtması məsələsini qaldıracaq. 1980-ci illərin sonunda münəfiqə nəticəsində Ermənistan 200 mindən çox azərbaycanlı qovulub. Onlar O vaxtlar “Vardenis” (tarixi Basarkeçər mahalı) və “Krasnoselsk” (tarixi Göyçə mahalı (6 kənd) və Qaraqoyunlu dərəsi (8 kənd) ərazisi) adlanan ən azı iki vilayətdə kompakt yaşayırdılar, onlar mütləq çoxluq təşkil edirdilər. İcmaların kütləvi qayıdış məsələsinin gündəmə gətirilməsi danışıqları yenidən dalana dirəyə bilər”, - deyə ekspert diqqətə çatdırıb.

O ehtimal edib ki, indiki Ermənistan hakimiyyəti Qarabağdan köçmüş ermənilərinin kütləvi şəkildə geri qayıtmasında maraqlı deyil.

“Bu, Rusiya sülhməramlılarına regionda uzun müddət qalmaq üçün əsasların verilməsi demək olardı ki, bu da Ermənistanın ölkəni Rusiya Federasiyasının orbitindən çıxarmaq siyasətinə uyğun gəlir”, - deyə Məmmədli bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Ermənistandan dəymiş ziyana görə kompensasiya tələb edə bilər. “Azərbaycanın 7 rayonu, demək olar ki, tamamilə dağıdılıb, iqtisadiyyata, mədəni-tarixi abidələrə, dini məbədlərə böyük ziyan dəyib. Zərər yüz milyardlarla dollara bərabərdir. Ermənistan əhalisi Qarabağa qayıtmasa, ya da hamısı qayıtmasa, geri qayıtmayanların mənzili və əmlakı vaxtilə Ermənistandan qaçan azərbaycanlılara verilə bilər”, - deyə ekspert vurğulayıb.

da ATƏT-in Minsk Qrupunun nə mal olduğunu görmüşdük, indi qurumun PA sədrindən də qeyri-adi çıxış gözləməyə dəyməzdi: “BMT-nin qaçqınların statusu haqqında konvensiyası var. Yaxşı olardı ki, onun üzünü açıb oxusunlar. Yeni artıq

Qərb təsisatları bizi təəccübləndirmir. Amma biz bu məsələdə diplomatik fəaliyyətimizi gücləndirməliyik və “etnik təmizləmə” ittihamına qarşı aparılan çirkin kampaniyaya qarşı mübarizəni aparmalıyıq”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

“Zəngəzur dəhlizi üçün Azərbaycan müharibə edəcək” iddiasına cavab

Vilayət Quliyev

Səfir: “Naxçıvana yol çəkilsə, nə üçün Ermənistanla hücum etməliyik?” “Zəngəzur dəhlizi üçün Azərbaycanın müharibə edəcəyini deməkdən axmaq “peyğəmbərlik” yoxdur”.

Bu fikirləri “Report”a müsahibəsində **Azərbaycanın Bosniya və Herseqovinadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Vilayət Quliyev** deyib.

Onun sözlərinə görə, otuz ildən bəri Azərbaycan ərazilərinin təxminən 20 faiz ərazisinin işğal edildiyini, vətəninə köçkünlük həyatı yaşayan soydaşlarımızın acınacaqlı vəziyyətini görməyənlər indi özləri rahat şəkildə Ermənistanla köç edən Qarabağ ermənilərinin “faciə”sindən, Türkiyə və Azərbaycanın Zəngəzurda gözələnən “ilhaq siyasəti”ndən danışirlər: “Unutmaq olmaq ki, biz ikili standartların hökm sürdüyü ədalətsiz dünyada yaşayırıq. Bütün bunların ağ yalan olduğunu hamıdan yaxşı özləri bilir. Lakin nə etmək olar ki, pulu ödəyənlər məhz belə “musiqi” səsləndirilməsini istəyirlər”.

Diplomat bildirib ki, bir vaxtlar keçmiş Fransa prezidenti Valeri Jiskar de Estenin də açıq şəkildə etiraf etdiyi kimi, Avropa İttifaqı bir xristian klubudur: “Ona görə də Fransa kimi dövlətlər insan dramlarına hüquq və humanizm müstəvisindən deyil, dini mənsubluq prizmasından baxmağı daha məqbul sayırlar”.

“Erməni mətbuatında, demək olar ki, hər gün müxtəlif xarici “ekspertlər” tezliklə Azərbaycanın Zəngəzur dəhlizi üçün Ermənistanla müharibəyə başlayacağı haqda əcaib “proqnozlar” verirlər. “Bundan daha axmaq, mənasız “peyğəmbərliyi” təsəvvürə gətirmək mümkün deyil. Əgər işğal altındakı torpaqlar azad edilibsə, üstəlik də İran ərazisindən blokada şəraitindəki Naxçıvana yol çəkilsə, nə üçün rəsmi səviyyədə ərazi bütönlüyünü tanıdığımız Ermənistanla hücum etməliyik? Hansı məntiqə regionda yeni müharibə ocağı alovlandırmalıyıq? Təbii ki, ölkəmiz bunu heç zaman etməz. Amma hər vasitə ilə Azərbaycanın “təcavüzkar” imicini yaratmaq istəyənlər üçün belə gülünc yalanlar uydurmaq heç bir çətinlik törətmir”, - V.Quliyev vurğulayıb.

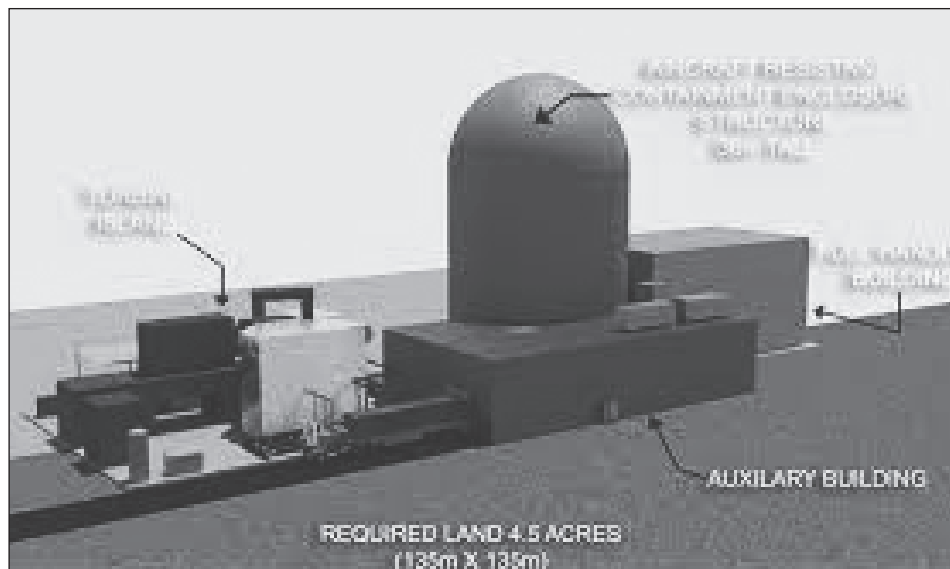
Eməni mediası yazır ki, Amerika Ermənistanda kiçik nüvə reaktorlu atom elektrik stansiyası tikmək istəyir. Layihənin təşəbbüskarının isə Amerikanın “NuScale Power” şirkəti olduğu bildirilir. Rusiyanın “enerji köləliyindən” qurtulmaq üçün Ermənistanın SSRİ zamanı tikilmiş “Metsamor” AES-dən Amerikanın xeyrinə imtina edə biləcəyi haqda iddialar yeni deyil.

“Yeni Müsavat” xatırladır ki, bir müddət əvvəl Rusiyanın vızqlyad.ru saytı bu barədə sensasion məqalə də dərc etmişdi. Bildirirdi ki, ABŞ-ın bu niyyəti təkcə texnoloji deyil, həm də regionda siyasi məqsədlər güdür. “Amerika hökumətinin Avropa və Avrasiyaya

yardım proqramlarının koordinasiya Mariya Lonqi ABŞ Konqresində keçirilən dinləmələrdə planın ümumi konturlarını açıq şəkildə bəyan edib. Lonqi deyib ki, ABŞ bir sıra ölkələrdə, o cümlədən Ermənistanla Amerika texnologiyasından istifadə etməklə kiçik

modul nüvə reaktorları texnologiyasının quraşdırılmasını təbliğ edir.

Bu isə İrəvanın həm Rusiya, həm də Çindən enerji asılılığından xilas olması ilə nəticələne bilər”, - deyərək yazırdı. ABŞ-da kiçik modul reaktorların iki əsas növü üzərində iş aparılır: Natrium (Bill Qeyts tərəfindən startap) və Holtec-in SMR-160 (160 meqavat) təzyiqli su reaktoru. Sırf texniki səbəblərdən Natrium nə Ermənistanla, nə də Orta Asiyaya çatdırıla bilməz. Çünki bu sürətli reaktorda yüksək zənginləşdirilmiş urandan istifadə edilir. Məlumatlara görə, indiyə qədər 18 ölkədə 80-dən çox buna bənzər layihələrə 100

“Metsamor” AES-i söküb yerində bunu tikmək istəyirlər

Amerika şirkətinin Ermənistanla dəyəri milyardlarla ölçülən investisiya fəaliyyətini gerçəkləşdirməsi ağlabatan deyil

milyard dollardan çox vəsait xərclənməsinə baxmayaraq, belə kiçik modul reaktorlardan heç biri kommersiya məqsədli istifadə mərhələsinə qədər gəlib çıxa bilməyib. Ekspertlərə görə, bu layihənin yenidən gündəmə gətirilməsi Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin bugünkü vəziyyətində imitasiya da ola bilər. Çünki hansısa bir Amerika şirkətinin Ermənistanla dəyəri milyardlarla ölçülən investisiya fəaliyyətini gerçəkləşdirməsi ağlabatan deyil.

Eləcə də Arazdəyəndə metallurgiya zavodu tikilməsini qeyd etmək olar. Amerikalıların bu projesi başlayanda Bakının haqlı tələbləri nəticəsində zavodun başqa ərazidə tikilməsi qərarına gəldi. İndi də belli deyil ki, ABŞ həqiqətən bu zavodu inşa edir, ya yox...

Ümumiyyətlə, “Metsamor” AES Cənubi Qafqaz, Orta Asiya, Xəzər və Qara dəniz ölkələri üçün ciddi təhlükəyə çevrilib. İstifadə müddəti bitməyə başlayıb, eləcə də bir çox ölkələr dəfələrlə narazılıqlarını bildiriblər. Narahatlıq doğuran əsas faktlardan biri isə odur ki, “Metsamor” 11 ballıq zəlzələ riski olan zonada yerləşir. Mərkəzin “Agora” xəbər portalı yaz-

mışdı ki, “Metsamor” AES-in kimyəvi tullantılar torpağı və suyu zəhərləyir. “Metsamor” ətrafında digər problemlər reaktiv və nüvə materiallarının qaçaqmalçılığı, nüvə tullantılarının qeyri-qanuni daşınmasıdır

“Biosfer” İctimai Birliyinin sədri, ekoloq Qorxmaz İbrahimli “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan aktiv tektonik zonada yerləşir. Onun sözlərinə görə, bu ərazidə AES yerləşməsi təhlükəlidir. Ekoloq bu baxımdan

istisna etmək ki, bu da hər an baş verə biləcək zəlzələ nəticəsində regiona böyük risk yaradır: ““Metsamor” keçmiş sovet texnologiyası ilə tikilib. Sovet tikintisi olan bir AES partlayışı olub və bu günə qədər də onun bütün keçmiş sovet respublikalarına zərərli davam etməkdədir. Sadəcə, Rusiya-Ermənistan münasibətləri gərginləşdiyi üçün bu məsələlər indi meydana çıxmaqdadır. Ona görə amerikalılar yeni AES tikmək istəyindədirlər.

Açıq, bunun reallaşacağına hələ inanmıram. Sadəcə, məqsəd Ermənistanı gərginlik ocağı kimi saxlamaqdır”. **Q.İbrahimi**lin fikrincə, **yeni atom elektrik stansiyası tikilməsi yaxında görünür:** “Amma bu məsələlərə biganə də qala bilmərik. Azərbaycan və region dövlətləri münasibət bildirməlidirlər. Çünki hər hansı sızma Cənubi Qafqaza, İrana, Türkiyəyə zərər vura bilər”.

□ **Emil SALAMOĞLU,** “Yeni Müsavat”

Cənubi Qafqazda yanlış kurs

Səməd Seyidov: “Başa düşməlidirlər ki, indi fərqli bir Azərbaycan var”

“ABŞ-da Co Bayden administrasiyası Azərbaycan və ümumilikdə region üçün destruktiv mövqe seçib. İndiki halda Amerika hər yerdə çaxnaşma, qarşıdurma yaratmaqla öz maraqlarını əks etdirməyən siyasət yürüdür. Hazırda bu siyasi xəttin nəticəsi göz önündədir. Bu gün onların siyasətinin məhiyyətini hamı görür.

Bunu Teleqraf.com-a Azərbaycanın AŞ PA-da ki nümayəndə heyətinin rəhbəri,

Milli Məclisin deputatı Səməd Seyidov deyib. O qeyd edib ki, məhz bu yanlış siyasət nəticəsində Amerika hər yerdən çıxır: “Görünən odur ki, Amerikanı heç kim qovmur. Sadəcə, məhz bu cür siyasətlə o özü-özünü çıxartdırır. Bu mənada hazırda Cənubi Qafqaz regionu ABŞ siyasətinin iflası uğradığı bölgəyə çevrilib. İnanırdı ki, bunu Amerikada heç də başa düşən olmasın”.

Millət vəkili hesab edir ki,

məhz Amerikada reallığı dərk edən insanların olması fonunda, indiki ritorika heç də çox uzun davam etməyəcək: “Amerikada da çox yaxşı başa düşməlidirlər ki, indi fərqli bir Azərbaycan var. Regionda söz sahibi olan güclü Azərbaycanla indi hamı hesablaşmalıdır. Həmçinin köhnə standartlarla müasir dünyaya yanaşmaq, hegemonluq, ikili standartlarla davranış sərgiləmək, xristianlığın İslam və yaxud başqa dinlə-

rin qarşısında daha üstün olmasını nümayiş etdirməyə cəhd etmək köhnə fəlsəfədir”.

Səməd Seyidova görə, ABŞ bu yanaşmalardan əl çəkməlidir: “Sözsüz ki, bu nə qədər tez olarsa, Azərbaycanla əlaqələri də normal istiqamətdə formalaşacaq. Təbii ki, Azərbaycan münasibətlərin pozulmasında təşəbbüskar deyil. Ölkəmiz həmişə Amerika ilə ikitərəfli münasibətlərə böyük önəm verib. Amma ABŞ

Konqresində noyabrın 15-də keçirilən dinləmələr, senatda Azərbaycana qarşı qaldırılan məsələləri diqqətdən kənarda saxlamaq olmaz. Ona görə də

Amerikanın yanlış siyasətinə qarşı öz içərisindən çıxan səslər getdikcə çoxalacaq. Azərbaycanın haqlı sözü beləliklə daha çox eşidiləcək”.

Son aylar USAID-ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin yeni-dən anti-Azərbaycan siyasətində fəallığı artıb. Məlumdur ki, USAID-ə qatı ermənipərəst Samanta Pauer başçılıq edir. Samanta Pauer Soros Fonduna yaxın bir figurdur və Azərbaycana xoş münasibəti yoxdur. O, dəfələrlə Bakını ittiham edib.

USAID-in Azərbaycanda fəaliyyəti 1991-ci ildən başlayıb. ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat qurumunun alt qolu kimi yaradılıb və hazırda yardım adı altında ayrı-ayrı ölkələrin daxili işlərinə aktiv şəkildə müdaxilə etməklə məşğuldur.

Hələ may ayında "İki sahil" qəzetinin baş redaktoru, YAP-ın Xətai rayon təşkilatının sədri Vüqar Rəhimzadə USAID başda olmaqla, ABŞ hökumətinə bağlı olan, eləcə də guya müstəqil olan bu cür təşkilatlar vətəndaş cəmiyyətlərinin inkişafına töhfə verməkdən daha çox, siyasi proseslərə müdaxilə etmək, cəmiyyəti çəşdirmək, ictimai-siyasi prosesləri manipulyasiya etmək, dövlətçilik prinsiplərini zəiflətmək məqsədi güddüyünü bəyan etmişdi. YAP funksioneri bildirmişdi ki, ABŞ-in maliyyə yardımı adı altında qeyri-sabit, çevrilisiz və kaos üçün münbit şərait yaratmaq söyləri hələ də davam edir.

"Bu fəaliyyətə indi USAID və onun qatı ermənipərəst rəhbəri Samanta Pover başçılıq edir. Rəsmi missiyası zəif inkişaf etmiş, ehtiyacı olan ölkələrə dəstək göstərmək olan bu təşkilatın o dövrün Azərbaycanında fəaliyyət göstərməsi anlaşılan idi. Lakin indi Azərbaycan özü bir çox dövlətlərə yardım edir və bir çox iri layihələr üçün donor funksiyasını yerinə yetirmək gücündədir. O zaman USAID-in ölkəmizdə fəaliyyətinə nə ehtiyac var?", - deyir Rəhimzadə sual etmişdi.

"Yeni Müsavat" o zaman bu mövzuya geniş diqqət yetirmişdi və yerli ekspertlərin rəyini öyrənmişdi.

Bes aşkar anti-Azərbaycan xətti aparan təşkilatın Bakı ofisinin bağlanmaq zamanı yetişməyibmi? USAID-i burada saxlayan səbəblər nədir?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov bu barədə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında çox vacib məqamlara toxundu: "Böyük güclər dünyanın heç bir yerində, heç kimə təmənnasız yardım göstərmirlər. Biz bunu bir dəfəlik başa düşməliyik. Onların etdikləri yardımların arxasında bir qayda olaraq yaxın, orta və uzaq perspektivdə hansısa maraqların reallaşdırılması kimi hə-

İfşa olunan USAID-in Bakı ofisi - zərəri faydasından çox...

Ekspertlər "hədəfləri Azərbaycanın milli və dövlət maraqlarına zidd olan təşkilatları ölkəmizdən rədd etmək lazımdır" deyirlər

dəflər durur. Bu xətt Amerika Birləşmiş Ştatlarının da xarici siyasətinin aparıcı qollarından biridir.

USAID müstəqilliyimizin ilk günlərindən Azərbaycan-da fəaliyyət göstərməyə başlamışdı. Həmin illərdə bu təşkilat qaçqın düşmüş insanlara humanitar yardımlar göstərmişdi. Ümumilikdə ölkəmizdə fəaliyyətdə olduğu müddətdə USAID Azərbaycanda müxtəlif layihələrin reallaşdırılmasına 417 milyon ABŞ dollarından artıq vəsait ayırıb. Halbuki bu müddət ərzində USAID bizim torpaqlarımızı işğal etmiş, bir milyona qədər soydaşımızı qaçqın halına salmış, minlərlə insanlara humanitar yardımlarımıza soyqırıma məruz qoymuş Ermənistan bundan 3 dəfə çox yardım edib. Bu faktın özü təşkilatın ermənipərəst mövqeyini açıq şəkildə ortaya qoyur. USAID-in rəhbərinin ermənipərəst və Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi bizi məyus edir. İndi Azərbaycan özü donor ölkə qismində çıxış edib bir sıra ölkələrə maliyyə və digər yardımlar edirsə, "erməni dəyirmanına su tökən" belə bir təşkilatın Azərbaycanda qalmasına lüzum yoxdur. Qərəz olan yerdə obyektivlik və səmimiyyət ola bilməz. Qərəz olan yerdə edilən yardımların məqsədinin sağlamlığı müm-

kün deyil. Qarabağda erməni separatizminə son qoyduqdan sonra əsas işlərimizdən biri daxiliimizdə uzun illər kök salmış, hədəfləri milli maraqlarımıza, dövlətimizin maraqlarına uyğun olmayan USAID kimi qurumları qətiyyətlə ölkəmizdən rədd etmək olmalıdır. Bu qəbildən olan təşkilatlar Azərbaycana yardım etmək görüntüsü yaratmalar da, göstərdikləri yardımların başlıca məqsədi bu məmləkətdə oturub, son-da qarşılarına qoyulan çirkin niyyətləri reallaşdırmaqdır".

Politoloq Yeganə Hacıyevanın da bu barədə fikirləri xüsusi diqqət çəkməyə bilməz. O, açıqlamasında bildirdi ki, ABŞ strateji hədəflərə çatmaq üçün 424 milyon dollar məbləğində ilkin vəsait ayırıb: "Bu vəsait "vətəndaş cəmiyyəti təsisatları ilə ABŞ-in tərəfdaşlığı-nın qurulub inkişaf etdirilməsi" yönündə yeni mexanizmlərin yaradılmasına xərcləndi. ABŞ indiyədək "araşdırmaçı jurnalistlər", "vətəndaş cəmiyyəti fəalları" adından ayrı-ayrı dövlətlərə qarşı korruptsiya ittihamları irəli sürüb. Məntiqi izləmə bu fəaliyyətlərin "jurnalist araşdırması" olmadığı, konkret ölkələr və güc mərkəzləri tərəfindən yönləndirildiyi, rəqib ölkələri gözəndirib salmaq üçün

quraşdırılmış oyun olduğu ehtimallarını gücləndirir. Xatırladı ki, USAID direktoru Samanta Pauer 2022-ci ilin iyun ayında ABŞ administrasiyasının təmsilçisi qismində "Demokratiya doktrinası"nın "yenilənmiş elementləri"ni açıqlamışdı.

Yenilənmiş "Demokratiya doktrinası" ABŞ-in "demokratiya şərtləri"nin göründüyü ölkələrə diqqətini artırması və yerli təşəbbüsləri dəstəkləməsi üçün külli miqdarda vəsait ayırması ilə nəticələndi. Burada "Demokratiyanın şərtləri" deyəndə nəyin nəzərdə tutulması özü maraqlı nüans idi. USAID "demokratik şərtlər" konsepsiyasını dörd mühüm əlamətlə müəyyənləşdirmişdi. Buraya "demokratik üsyanlar", "perspektivli avtokratik vərislər", "bloklanmış hakimiyyətin ələ keçirilməsi" və "həllədiçi seçkilər" daxil edilmişdi. USAID "araşdırmaçı jurnalistləri" diffamasiya iddiaları halında qorumaq üçün "məsulyyət sığortası mexanizminin yaradılması" üzərində işləyir. Bu ehtiyacları ödəmək üçün ABŞ yeni cavabdeh fond təqdim edir. USAID-in "Korruptsiyaya Qarşı Mübarizə Fondu" KİV və QHT-lərə, araşdırmaçı agentlərə yardım göstərir. Hökumət və Ədliyyə Departamenti tərəfin-

Ermənilər ABŞ-Azərbaycan gərginliyinə sevinə bilmir

"Vəziyyət göründüyü kimi deyil..."

"Əlbəttə, Azərbaycanla Qərb arasındakı istənilən gərginlik bizim üçün müsbət amildir, amma Nikol Paşinyan bundan Türkiyə və Azərbaycana qarşı istifadə etmək fikrində deyil".

Bunu erməni politoloq Arman Abovyan deyib.

Ekspert ABŞ və Azərbaycan arasındakı gərginliyi xəyalı hesab edir, onun sözlərinə görə, vəziyyət göründüyü kimi birmənalı deyil.

Abovyanın fikrincə, ABŞ-la gərginlik Azərbaycana qarşı sanksiyaların tətbiqinə və ya daha sərt qərarların tətbiqinə dək getməyəcək. "Kənar oyunçuların Ermənistan əraziləri uğrunda mübarizəsinin növbəti mərhələsini görürük, bunda bizim üçün yaxşı xəbər yoxdur. Ermənistanın hazırkı hakimiyyəti faktiki olaraq Qərb, Rusiya və İranı bir-biri ilə total toqquşmaya təhrik edib. Burada qalibin mükafatı Ermənistanın əsas tranzit-logistika qovşaqlarına (gələcək nəqliyyat dəhlizlərinə), yeni ölkəmizin bütün ərazilərinə nəzarət olacaq", - ekspert əlavə edib.

Abovyanın iddiasına görə, baş nazir Paşinyanın planlarında Türkiyə və Azərbaycanla əlaqələrə xüsusi yer verilib:

"Türkiyə özünü Cənubi Qafqazda qalib sayır, özü də qalib kimi Azərbaycanın arxasında durur. Türkiyə heç vaxt güzəştə getmir. Əgər Qərblə Türkiyə-Azərbaycan tandemi arasındakı gərginliyin nə dərəcədə real olduğunu anlamaq istəyirsinizsə, bu suala cavab verməliyik: amerikalılar Azərbaycana real iqtisadi sanksiyalar tətbiq etməyə hazırdılar? Son məlumatlara görə, yox. Avropalılar Azərbaycana sanksiyalar tətbiq etməyə hazırdılar? Son məlumatlara görə, heç də yox. Sanksiyalar yoxdursa, qalanı söz-söhbətdir".

□ "Yeni Müsavat"

dən birgə idarə olunan fond "araşdırmaçı jurnalistlər" in, "vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri"nin şəbəkələrinə dəstəyi artırır. ABŞ-in tətbiq etdiyi strategiyadan biri də budur ki, ölkə daxilindəki oyunçular, məsələn, mövcud hakimiyyətdə olan və ya eks-məmurlardan maliyyənin qəbul edilməsi də məqbul sayılır. USAID ölkədəki demokratik açılımdan istifadə edərək daxili siyasi qrupların islahatları bir-birinin mövqeyini zəiflətmək üçün alət qismində istifadə etməsindən faydalanmaq mexanizmi tətbiq edir. USAID islahatlar prosesində bir qrupun geri çəkildiyi mövqelərdə digər qrupun möhkəmlənməsinə, demokratik açılım üçün nəzərdə tutulan imkanlardan bir qrupun digər qrupları gözəndirib salmaq üçün istifadə etməsindən faydalanır. USAID-in milyonluq layihələrinin bəziləri Avropa İttifaqı xətti ilə icra olunan layihələrlə sinxronluq təşkil edir. Aİ xətti ilə həyata keçirilən layihələrdən biri də "Regionlarda gənclərin öyrənilməsi, öyrədilməsi və fəallaşdırılması" məqsədində Avropa İttifaqının "Stabilitet və Sülhə Yardım" (IcSP) aləti tərəfindən maliyyələşdi-

rılan "Bacarıqların Artırılması və Vətəndaşların İştirakı ilə Sülh Quruculuğu: Mərhələ-2" (PeaCE-2) proqramı çərçivəsində keçirilən "Yeniyyət-mələr üçün rəqəmsal kommunikasiya" layihəsi təlimlər keçirir. Layihənin rəsmi məqsədi 13-18 yaş arası yeniyetmələrin media savadlılığının artırılmasıdır, onların məktəbdənkənar vaxtlarının səmərəli keçirilməsinə təmin etməkdir. Diqqət yetirdikdə isə uşaqların mobilizasiyası cəhdləri, gələcəkdə xüsusi maraqlar çərçivəsində tərbiyə edilmələri istəyi aydın görünür. Təlimlərin məxsusi olaraq Qarabağ ətrafı rayonların gəncləri üçün nəzərdə tutulması isə layihə müəlliflərinin əsas məramını daha da aydın edir. II Qarabağ savaşının gedişində Gəncənin, Bərdənin mülki əhalisi raket atəşinə tutulanda nə USAID-dən səs çıxdı, nə də Qərbdən bir dəstək gəldi. Keçmiş Qarabağ konfliktinin bütün mərhələsində Ermənistanın dostu olmuş Qərbin indiki məqamda Qarabağ ətrafı rayonlarda "13-18 yaş arası yeniyetmələri təlimatlandırmasında" məqsədi tam aydındır".

□ **Cavansir ABBASLI**
 "Yeni Müsavat"

Özünü idarə etməyən baş məsləhətçi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Noyabrın 20-də baş prokurorluğun korrupsiya ilə mübarizə idarəsi Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətində əməliyyat keçirmiş, “Ərazi idarəetmə və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsi”ndə baş məsləhətçi işləyən Mirqasım Mirişlini şübhəli şəxs qismində saxlamışdır. O, rüşvət almaqda suçlanır.

Abşeron rayonunda elə təkçə Fatmayı və Görədil ərazilərində yağlı-buğlu, hər qarışından dollar daman torpaqlar vardır. Bölgədəki bəzi villaların üzərindən quş uçmur. Bu baxımdan, yaxın dövəmdə hörmətli prokuror əməkdaşlarını maraqlı araşdırmalar gözlədiyini proqnoz edə bilərəm. Qolunuza qüvvət.

Burada ilk növbədə Mirqasım müəllimin seyid olması diqqət çəkir. Mümkündür onun cəddi prokurorluğa qənim olsun. Təklif edirəm belə hallarda baş prokurorluğu himf etmək üçün Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən qoruyucular - dua, cadu, piti, qol əskisi, üzərrik, nal, dağdağan çubuğu, dana kəlləsi və sairə vasitələr əldə olunsun. İkincisi, bizim icra hakimiyyətlərindəki bu “məsləhətçi” ştatı nəyi ifadə edir, onlar başçıyamı məsləhətlər verirlər, yoxsa əhaliyəmi - heç kəsə məlum deyildir.

Özü də xeyli adamdırlar. Məsələn, elə söz açdığımız yarımda icra hakimiyyətində 40 işçinin yarı - 19 nəfər məsləhətçidir. İşlərində aparıcı məsləhətçi, baş məsləhətçi, sadəcə, məsləhətçi kimi fərqlər də qoyulub. Di gəl baş çıxar. Neçə məsləhət verəndən sonra adam aparıcı məsləhətçi olmaq hüququna malikdir? Bu idarələrdə məsləhətlər bizim populyar el anekdotlarındakı kimi verilirmi? (Məsələn, tayanın başından adamı düşürmək üçün ağsaqqalın çağırıldığı əhvalatı xatırlayın. Həmin əhvalatda adam ot tayası yığır. Yığa-yığa taya qalxır, qalır otun yuxarısında. Ağsaqqal məsləhət görür ki, adama ip atsınlar. Deyir ipi bağla belinə. Sonra yerdəkilərə tapşırıp ipi çəksinlər. Adamı çəkirlər, düşür ölür. Camaat mat qalır, ağsaqqal isə deyir ki, heç bilmirəm niyə belə oldu, bu üsulla quyudan o qədər adam çıxarmışam...)

Mən, əlbəttə, başa düşürəm, bürokratik aparatı şişirtmək üçün dövlətə vəzifə adları lazımdır və bu məsləhətçilər də dövlət qulluqçuları haqda hansısa qanundan doqub-törəyirlər. Ancaq bunları, sadəcə, “işçi” adlandırmaq olmazmı? İcra hakimiyyətinin işçisi. Vəssalam. Lap kefiniz istəsə “aparıcı işçi”, “baş işçi” (işçibaşı variantı da olar) adları qoyun. Məsləhətçi - məzmunuz, gülünc addır.

Elə icra hakimiyyətlərindəki sürücülərin “baş mütəxəssis” adıyla ştata alındığını bildirdinizmi? Məsələn, Abşeron İH-də 5 belə baş mütəxəssis çalışır. Bunlardan dördü sürücü, biri binanın komendantıdır.

Adamın vəzifəsi icra başçısını daşımaqdır, buna nə baş mütəxəssis? Sanarsan NASA-da raket uçurdur. Sürücülər və sairə texniki işçi adıyla qeydə alınmalıdır.

Yeri gəlmişkən, Mirqasım müəllimin çalışdığı şöbəyə ad qoyan kimdirsə, prokurorluq onu da ana dili haqda qanunu pozmaqda suçlamalıdır. Sən mənə canım, “Ərazi idarəetmə və yerli özünüidarəetmə orqanları ilə iş şöbəsi” nə deməkdir? Bunu uzağı “yerli icra və bələdiyyələrlə iş şöbəsi” adlandırsanız, dilinizə çiban çıxar? Bir şöbə adında iki idarəetmə sözü qoyublar. Bizdə bələdiyyədən başqa hansı yerli özünüidarəetmə var axı, hələ yekə-yekə “orqanlar” adlansın? (Əslində bələdiyyə də icranın qoludur, lakin indi bunu müzakirə etmirik).

90-cı illərdə bir qəzetdə işləyirdim, baş redaktor mənə “xüsusi müxbir” vəsiqəsi vermişdi. Bir gün ondan soruşdum ki, bunun müxbirdən fərqi nədir. Dedi: “Müxbir həmişə işə gəlir, xüsusi müxbir kefi istəyəndə”. Maraqlı vaxtlar idi, getsin gəlməsin...

ABŞ özünün hədəfində olan ölkələri nəzarətdə saxlamaq üçün fərqli metodlardan faydalanır. Ən çox rast gəlinənlərdən biri də bu ölkələrdə müxalifət təşkilatlarının dəstəklənməsidir. Bunun üçün həm hüquqi əsas, həm də icra mexanizmi formalaşdırılıb. Çoxsaylı donor institutlar, yardım fondları yaradılıb.

USAID, NED, Marşall Fondu, IREX və digərləri məhz bu cür proqramların icraçıları olaraq meydana çıxıb. Onlar zahirən “demokratik inkişafa dəstək vermək” adı altında fəaliyyət göstərilir, bu məqsədlə “qrantlar verirlər”. Reallıq isə budur ki, yerli icmaları maddi vəsaitlə şirnikləşdirərək, legitim hakimiyyətlərə qarşı ictimai etimadsızlığa sövq edirlər.

Bakı-xəbər.com yazır ki, bu təsisatların 90-cı illərdə, 2000-ci illərin əvvəllərində Azərbaycanda radikal müxalifətə yaxın olan QHT-ləri necə maliyyələşdirdiklərini, bundan öz məqsədləri üçün istifadə etdikləri bəllidir. Düzdür, qanunvericiliyə edilən dəyişikliklər nəticəsində həmin təsisatların müəyyən QHT-ləri, media resurslarını maliyyələşdirməsinin qarşısı alındı. Azərbaycan 2014-cü ildən etibarən “Qrant haqqında” Qanunu sərətləşdirib, milli maraqlarla uzlaşmayan xarici qrantların ölkəyə gətirilməsini məhdudlaşdırmaq üçün mexanizmlər tətbiq edib. Ancaq onlar bu fəaliyyətdən əl çəkmedilər. 2022-ci ildə Azərbaycanda “Media haqqında” Qanun qəbul edilərkən Milli Məclis qarşısında “etiraz aksiyası” keçirildi. Bəlli oldu ki, həmin piket “jurnalistlərin etiraz aksiyası kimi” qələmə verilərsə də, orada yalnız 2 nəfər “jurnalist” iştirak edib. Qalanları “feminist fəallar” olublar.

Məsələ ilə bağlı “Bakı-xəbər”ə açıqlama verən “Yeni Xətt” Müstəqil Siyasi Tədqiqatlar Mərkəzinin rəhbəri Ramil Hüseynov hesab edir ki, bu kimi şəbəkə ilə Azərbaycanda sabitliyi pozmaq, vəziyyəti dəyişmək mümkünsüzdür. O, bunu bir sıra faktorlarla əsaslandırır: “Əvvəla, Azərbaycan 90-cı illərdə, 2000-ci illərin əvvəlindəki ölkə deyil. Cəmiyyətimiz Qərbi yaxşı tanıyır. Düzdür, ilk dövrlərdə Qərbdən gözləntilər var idi. O mənada ki, Ermənistanın işğalçılıq siyasətini pisləyəcəklərini gözləyirdik. Çünki həm ərazilərimiz işğal olunmuşdu, həm də ölkədə 1 milyon məcburi köçkün və qaçqın var idi. Ancaq zaman keçdikcə məlum oldu ki, bununla bağlı Ermənistanı heç qınamağı da özələrinə rəva görmürlər. Azərbaycan işğala məruz qalan tərəf ola-ola, bizə qarşı ABŞ 1992-ci ildə 907-ci düzəlişi qəbul etdi. On il fasiləsiz olaraq bu qüvvədə qaldı. 2002-ci ildən düzəliş hər il dondurulsa da, birləşməlik ləğv edilmədi. “Domokl qılıncı” kimi Azərbaycanın başı üzərindən sallandı. Azərbaycan xalqı Qərbin tərəfkeşliyi üzündən ərazilərimizin işğalı

ABŞ Azərbaycanda “qarışıqlıq sifariş” verə bilər

Partiya sədrinin müaviniindən xəbərdarlıq

ilə bağlı 1993-cü ildə qəbul olunan 4 BMT qətnaməsinin necə kağız parçasına çevrildiyini çox yaxşı bilir. 1998-ci ildən Qarabağdakı erməni separatçılarına hər il ABŞ-ın ayrıca “humanitar yardım” adı altında yardım etdiyini yaxşı bilir. Bununla belə, Qərbin bir sıra postsovet ölkələrində həyata keçirdiyi “rəngli inqilablar”ın nə ilə nəticələndiyini də xalqımız gördü. Gürcüstanla Ukrayna ərazilərini itirdi, Qırğızıstanda bir neçə dəfə hakimiyyət dəyişikliyi baş verdi. Ən nəhayət, Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində ərazilərini azad edərkən bir sıra Qərb ölkələrinin necə məyus olduqlarını hamımız yaxşı gördük. Qərbin aparıcı media resursları üzərimizə gəldilər. Birtərəfli olaraq erməni tərəfinə aid məlumatları işıqlandırdılar. Halbuki işğala məruz qalan tərəf biz idik. Bütün bunlardan sonra Qərbə bağlı olan şəbəkənin ölkəmizdə vəziyyəti dəyişmək imkanı mümkünsüzdür. Çünki Qarabağ zəfərindən sonra xalq Ali Baş Komandanın ətrafında birləşib. Onların elə bir ciddi tərəfdarları, sosial bazası yoxdur. Hamı yaxşı bilir ki, həmin şəxslər Qərbin sifarişlərini yerinə yetirir.”

Bəllidir ki, ABŞ onun dik-təsi ilə hərəkət etməyən ölkələri bir sıra hallarda daxildən qarışdırır. Hazırda Azərbaycana qarşı ABŞ-ın təzyiqləri artmaqdadır. Amerika Azərbaycanı radikal müxalif təşkilatların əli ilə qarışdırmağa cəhd edə bilərmə? Edərsə, bu qüvvədə qaldı. 2002-ci ildən düzəliş hər il dondurulsa da, birləşməlik ləğv edilmədi. “Domokl qılıncı” kimi Azərbaycanın başı üzərindən sallandı. Azərbaycan xalqı Qərbin tərəfkeşliyi üzündən ərazilərimizin işğalı

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Niyaməddin Orduxanlı “Yeni Məsəvat”a bildirdi ki, ABŞ-ın bütün ölkələrdə özünün 5-ci kolonunu yaratması və onun

vasitəsilə öz istəklərini reallaşdırmağa çalışması ənənəvi siyasətidir: “Amerikanın yaratdığı “5-ci kolon”un sıralarında siyasi partiyalar, qeyri-hökumət təşkilatları, yerli media orqanları, donor institutları, fondlar və “müstəqil” politoloqlar daha çox yer alır. Amerika “5-ci kolon”u ona görə yaradır ki, o ölkənin hakimiyyətinə istədiyi zamanda təzyiq etsin, lazım olanda qarışıqlıq, kaos yaratsın. Hətta bəzi hallarda “Soros” Fondunun vasitəsilə həmin ölkələrdə hakimiyyət dəyişikliyi də edir. Azərbaycan Qarabağda özünün tam suverenliyini bərpa etdikdən sonra ABŞ Azərbaycana açıq və dolayısı yolla təzyiqlərə başlayıb. Bunun iki mühüm səbəbi var. Birincisi, ABŞ-da olan çox güclü erməni diasporası var, ikincisi də xristian həmrəyliyidir. ABŞ Senatının noyabrın 15-də qəbul etdiyi “erməniləri müdafiə aktı” bir daha baş verənlərin əyani sübutudur. “ABŞ-la düşmənçilik təhlükəli, dostluq isə ölümcül qorxuludur” aforizmi elə-belə yaranmayıb. ABŞ onunla dostluq və yaxından əməkdaşlıq edənləri son-da həmişə peşman edib. Əslində bizə münasibətdə belə bir aktın qəbul olunması da gözlənilən idi. 35 il öncə ABŞ Azərbaycanda erməni separatizmini dəstəkləməklə Avropada qanlı savaşa yol açdı və bu gün də tökülən qanlara görə birbaşa məsuliyyət daşıyır. Beynəlxalq hüququ öz maraqlarına uyğun şərh edən, xarici siyasəti mənəvi dəyərlərdən uzaqlaşan bu böyük güc kiçik dövlətlər üçün böyük təhlükə mənbəyinə çevrilir. Ermənistanın Rusiyada arzuladıqları, yaxud planlaşdırdıqları hakimiyyət

dəyişikliyinə qədər sülhdən yayındırılmasına haqq qazandırmmaq üçün günahı Azərbaycanın üzərinə atıb, Azərbaycanı xəyali, guya gələcəkdə baş verəcək hansısa aqressiyada ittiham etmək bunun əyani sübutudur. Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıdığını bəyan edib, amma işğalçı Ermənistanı və işğalçı dövlət tərəfindən yaradılmış qondarma rejimə siyasi və maliyyə dəstəyi vermək, işğala məruz qalan Azərbaycana sanksiya tətbiq etmək, ərazi bütövlüyünü bərpa edən ölkəmizi buna görə təbrik etməmək siyasi riyakarlığın parlaq nümunəsidir. ABŞ-ın Azərbaycana təzyiqlərdən biri kimi bir çox ölkələrdə sınaqdan keçirdiyi daxildə qarşıdurmalar, küçə aksiyaları və digər kaos yaratmağa hesablanmış addımlar atmaq üçün əlaltısı olduğu, aliyələşdirdiyi radikal müxalif təşkilatlara, şəxslərə sifariş verməsi də istisna deyil”.

Ekspert qeyd etdi ki, nə qədər sifariş versələr, kimlərə qızıdırıb ortaya çıxarsalar belə, istədiklərinə nail olmaları mümkün deyil: “ABŞ-ın Azərbaycanda radikal müxalifətə verdiyi dəstəklə nəyə nail olunması perspektivi yoxdur. Çünki Azərbaycan cəmiyyəti kifayət qədər ayıq cəmiyyətdir və Amerikanın çirkin planlarını həyata keçirməyə müntəzir olan marionetlərə etimad göstərmir. Onların kim olduqlarını və xaricdən verilən pullar müqabilində, sifariş əsasında sosial şəbəkələrdə, youtube kanallarında danışdıqlarını da yaxşı bilirlər. Ona görə də ABŞ-ın əlaltısı olan şəxslərin cəmiyyətdə güclü sosial dayaqları yoxdur. Pulu canından çox istəyən adamlarla Amerika heç nəyə nail ola bilməz. Çünki Azərbaycan xalqı bu cür adamların arxasınca getmir. Amma hər bir halda, dövlətimizin müvafiq orqanları ayıq-sayıq olmalıdır. Ölkəmizi daxildən qarışdırmaq planlarının baş tutmaması üçün gərəkən qanuni addımlar atılmalıdır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Məsəvat”**

Ermənistan tərəfi Azərbaycanla münasibətlərin normallaşdırılması və Cənubi Qafqazda sülh və sabitliyin bərqərar olması üçün təklifi Bakıya çatdırıb. Bu barədə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

“Danışqlar prosesinin dalana dirənməsinin qarşısını almaq üçün Ermənistan sazişlə bağlı fikirlərini konstruktiv şəkildə çatdırdı və əvvəlki kimi, aşağıdakıları rəhbər tutaraq danışqları bərpa etməyə hazır olduğunu dəfələrlə nümayiş etdirdi:

- heç bir qeyri-müəyyənlik olmadan bir-birinin ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması;

- Almatı Bəyannaməsi və ən son qanuni sovet xəritələri əsasında növbəti demarkasiyanın həyata keçirilməsi;

- dövlətlərin suverenliyinə və yurisdiksiyasına, bərabərlik və qarşılıqlıq prinsiplərinə tam hörmət əsasında regionda infrastrukturun açılması”, - məlumatda qeyd olunub.

Qeyd edək ki, Ermənistan mediası bu məlumatı “Ermənistan Azərbaycana sərhəddə görüş keçirmək təklifi ilə çıxış etdi” başlığı ilə paylaşmış.

Xatırladaq ki, Azərbaycan XİN Ermənistanla sərhəddə görüş keçirməyi rəsmən təklif edib. Onu da yada salaq ki, bu ilin aprel ayında Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin Laçın rayonu istiqamətində (Sünik rayonunun Tex-Kornidzor hissəsi) iki ölkənin nümayəndələri arasında görüş keçirilib. Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə istinadən yayılan xəbərdə qeyd olunurdu ki, görüşdə sərhəddə bağlı işlər aparılıb, “nəticədə vəziyyət xeyli yaxşılaşıb”.

Münaqişə tarixində prezidentlər arasında ilk belə görüş 1999-cu il oktyabrın 11-də Sədərək rayonunda Robert Köçəryanla Heydər Əliyev arasında baş tutmuşdu. Bu, tərəflər arasında sərhəddə baş tutan ilk görüş idi. Bu görüşdə Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdiyi 7 rayondan qeyd-şərtsiz çıxması barədə razılıq əldə olunduğu deyilirdi. Lakin görüşdən cəmi 16 gün sonra - 27 oktyabrda Ermənistan parlamentində terakt törədildi və iddia edilən razılaşma ləğv edildi. Ümumilikdə Heydər Əliyevlə Robert Köçəryan arasında 23 görüş keçirilib ki, onlardan ikisi

Sərhəddə döyüş əvəzinə görüş

Noyabrın 30-da Ermənistan-Azərbaycan sərhədində delimitasiyası üzrə komissiya formatında iclasın keçirilməsi planlaşdırılır; Paşinyan niyə birbaşa danışqlardan yayınır?

Sədərəkə baş tutub.

Azərbaycan Prezidentinin müşaviri Hikmət Hacıyev isə “Reuters” agentliyinə bildirib ki, Bakı Ermənistanla ikitərəfli sülh danışıqlarının aparılmasını istəyir və Qərbin vasitəçiliyi olmadan tez bir zamanda razılığa gələ biləcəklərinə inanır. “Əgər xoş niyyət olarsa, sülh sazişinin təməl prinsipləri qısa müddətdə işləyə bilər”, - deyər H.Hacıyev bildirib.

Qərbin iştirakı ilə bağlı suala o, bunları əlavə edib: “Bizə Vaşinqtonda, Parisdə və ya Brüsseldə deyil, regionumuzda sülh lazımdır”.

Noyabrın 23-də Azərbaycan və Ermənistan arasında sərhədlərin delimitasiyası üzrə komissiya formatında iclasının keçirilməsi barədə xəbər yayılıb. Bu haqda Caliber.az diplomatik mənbələrə istinadən xəbər verib.

Azərbaycan XİN də noyabrın 30-da Ermənistan-Azərbaycan sərhədində delimitasiya komissiyasının iclasının keçiriləcəyini təsdiqləyib.

Bu barədə XİN-in Mətbuat Xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə bildirib. Bildirilir ki, əldə olunan razılaşmaya əsasən, noyabr ayının 30-da dövlət sərhə-

dinin delimitasiyası və sərhəd təhlükəsizliyi məsələləri üzrə komissiyanın növbəti 5-ci iclası keçiriləcək.

İki ölkənin delimitasiya məsələlərini vasitəçi olmadan özləri həll etməyə çalışması, şübhəsiz ki, müsbət göstəricidir. Sərhədin delimitasiyası komissiyası ötən müddət ərzində iki dəfə, ən son isə bu ilin iyulunda iclas keçirib.

Bəs, budəfəki görüşünə görə yüksək səviyyəli hesab edilməyə də, sərhədlərin müəyyənləşməsi üçün ciddi addımlar atıla bilərmə? Paşinyan sərhəddə daha yüksək səviyyəli təkbətək görüşə razılıq verərmə? Sülh sazişi ilə bağlı hansısa irəliləyiş olarsa, İrəvanda yenə terakt mümkündürmü?

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Ermənistan hakimiyyəti və onların bağlı olduğu Qərb dairələri Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanması maraqlı deyillər: “Ermənistanın son bəyanat və açıqlamaları guya özlərinin sülh sazişinə hazır olduqları görüntüsünü yaratmaq üçündür. Real sülh sazişi üçün təklifləri isə Bakı Ermənistanla təqdim edib. Biz hesab edirik ki, sülh danışıq-

larının aparılması və sülh müqaviləsinin imzalanması üçün okeanın o tayına getməyə ehtiyac yoxdur. İki ölkə öz arasında bunu edə bilər. Bu gün bölgədə Rusiya-Qərb qarşıdurması güclənib. Belə vəziyyətdə ən düzgünü danışıqların vasitəçilərsiz həyata keçirilməsi ola bilər. Amerika və Fransa Azərbaycana Ermənistan vasitəsilə təzyiq etməyə çalışır. Azərbaycan bu prosesin də qarşısını alacaq. Azərbaycan şərti sərhəddə Ermənistanla görüşə, sülh danışıqları aparmağa hazırdır. Azərbaycan bu məsələdə səmimidir. İstəyirik ki, Ermənistan da səmimi olsun. Yalnız bu halda danışıqların real nəticələri ola bilər. Ermənistan daxilində və xaricində Nikol Paşinyanı devirmək istəyən qüvvələr var. Paşinyan hesab edir ki, sülh sazişinin imzalanması həmin qüvvələrin onu devirməsi üçün bəhanə ola bilər. Bir tərəfdən bu qorxunun təsiri altında, digər tərəfdən Qərbdən, xüsusilə Fransa tərəfindən edilən təzyiqlərə görə Paşinyan sülh sazişini imzalamaqdan yayınır. Ona görə də sülh məsələsində hələ də imitasiya ilə məşğuldur”.

Politoloq Yusif Bağırzadə isə qeyd etdi ki, sərhədlərin delimitasiyası

üzrə komissiyanın yaranması barədə sərəncam keçən ilin may ayında imzalanıb. Keçən müddət ərzində komissiyanın iki görüşü keçirilib və son görüş bu ilin iyul ayında baş tutub. İndi növbəti görüşün keçirilməsi və iki ölkənin delimitasiya məsələlərini vasitəçi olmadan özlərinin həll etməyə çalışması, şübhəsiz ki, müsbət göstəricidir: “Çünki istənilən vasitəçinin prosesdə öz maraqları olur və bu da ortaq məxrəcə gəlməyi çətinləşdirir. Biz indi qədər bu və ya digər vasitəçilərin danışıqlar prosesində öz maraqlarından çıxış etdiklərinə şahidlik etmişik. Məhz bu səbəbdən də rəsmi Bakı Ermənistanla istənilən danışıqların - buraya birgə komissiyaların işi də daxildir - keçirilməsi ilə bağlı dəfələrlə ən yüksək səviyyədə mövqe ortaya qoyub.

Amma təkcə iclasın vasitəçisiz keçirilməsi ilə də məsələ bitmir. Ciddi addımlar atıla bilməsi üçün ilk növbədə prinsip razılaşdırılmalıdır. Məlumdur ki, sərhədlərin delimitasiya prosesində hansı xəritələrin əsas götürülməsi məsələsi hələ ki açıq alır. Ermənistan

tərəfi delimitasiya və demarkasiyanın 1975-ci il xəritələri ilə aparılmasını istəyir. 1923-cü ildə Zəngəzurun, 1929-1931-ci illərdə Şərur və Ordubadın 657 kvadrat kilometr ərazisinin, 1936-cı ilə qədər Dərələyəz və Göyçə mahalının, 60-cı illərin sonunda Laçın rayonu ərazisində Qarasu gölü və onun ətrafındakı torpaq sahələrinin, 70-ci illərin əvvəlində Ceyrançöldən otlaq sahələrinin qeyri-qanuni olaraq SSRİ rəhbərliyi tərəfindən Ermənistanla verildiyini nəzərə alsaq, 1975-ci il xəritəsi bizim maraqlarımıza cavab vermir.

İkincisi, SSRİ Baş Qərargahı tərəfindən nəşr olunan 1973-81-ci illər xəritələrinin özündə də uyğunsuzluqlar var. Ona görə də sərhədlərin delimitasiya prosesində konkret bir xəritənin əsas götürülməsi mümkün deyil. Müxtəlif xəritələrdən istifadə olunmalı və ortaq mövqeyə gəlinməlidir. Düşünürəm ki, indi komissiyaların qarşısında duran ən vacib məsələ də elə bununla bağlıdır”.

Paşinyanın təkbətək görüşə razılıq verməsi məsələsinə gəldikdə isə ekspertin sözlərinə görə, bu, erməni baş nazirin ixtiyarında deyil: “Onun müəyyən dairələr qarşısında konkret öhdəlikləri var və ona görə də müstəqil qərar qəbul etmək imkanında deyil. Odu ki, təkbətək görüşün keçirilməsi, sülh sazişinin imzalanması Paşinyana bununla bağlı icazə verilib-verilməməsindən asılı olacaq. Sülhü istəməyən tərəflərin içərisində isə təkcə Qərb deyil, həm də Rusiya var. Sülh sazişinin imzalanmasından sonra Ermənistanın KTMT-dən və Avropa İqtisadi İttifaqından çıxıb. Üstəgəl, 102-ci hərbi bazanın Gümrüdən çıxarılması da gündəmə gələ bilər. O səbəbdən Rusiyanın hansı addımlar atıla biləcəyini proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Paşinyana qarşı terror aktı ehtimalı az olsa da, Ermənistanla hərbi çevrilişin mümkünü aktuallığını saxlayır”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi - əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin yerli şəxslərlə bərabər hüquqlara malik olduğunu təsbit edir. Əmək Məcəlləsi bu tələbi o əsasdan nəzərdə tutur ki, əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxslər Azərbaycan Respublikasının yerli vətəndaşları ilə bərabər hüquqlara malik olsun. Əmək Məcəlləsinin konkret olaraq 16-cı maddəsində qeyd edilib ki, işçi qüvvəsi olan şirkətlərdə işçilər arasında ayrı-seçkiliyə yol verilməsi qanunla qadağan olunub. Hər bir işçi dinindən, irqindən, milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq bərabərhüquqlu sayılır. Yəni işçi eyni vəzifədə, eyni peşədə işləyirsə, fərqi yoxdur, istər əcnəbi, istər yerli olsun eyni əmək haqqını almalıdır.

Neftçilərin Hüquqlarının Müdafiəsi Təşkilatının eksperti Azər Quliyev isə praktikada bunun əksi olduğunu deyir. "Fikrimcə, bir çox sahələrdə əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin əmək haqqı Azərbaycanın yerli şəxslərinin əmək haqqından daha çoxdur. Yəni diskriminasiya əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə qarşı deyil, yerli işçilərə qarşıdır. Xüsusən də bu şəxslərin, yerli şəxs və ya işçilərdən bir neçə dəfə artıq əmək haqqı almalarında. Əmək münasibətləri sahəsində Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına nisbətən - əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə daha üstün hüquqların müəyyən edilməsi yolverilməzdir", - deyir ekspert qeyd edib.

Xarici təcrübədə əmək miqranlarını daha çox ucuz işçi qüvvəsi lazım olanda gətirdikləri halda bizdə əksinə, xaricdən mütəxəssis adı ilə çox maaş tələb edən işçilər gətirilir: "Bəzi şirkətlərin çox maaş tələb edən işçilər gətirməkdə müəyyən maraqları var. Həsab edirəm ki, ölkəmizdə hər sahədə kifayət qədər ixtisaslaşmış işçilər olduğu üçün xaricdən işçi gətirib o qədər əmək haqqı ödəmək əlavə pul itkisidir.

Əmək münasibətləri müqavilələr əsasında tənzimləndiyi üçün bu gün bir çox şirkətlər maaş məsələsində müstəqil qərarlar verirlər. Qa-

nunda bununla bağlı xüsusi qadağa olmadığından belə məsələlərə müdaxilə edilmir və nəticədə yerli vətəndaşların əmək hüquqları pozulur.

"Əmək miqrasiyası haqqında" Qanuna görə isə Azərbaycan daxilində mövcud olan iş yerlərində miqrantlar ancaq yerli işçilərin iddia etmədiyi sahələrdə çalışa bilərlər. Hazırda Azərbaycanda yüksək əmək haqqı alan xaricilər əsasən neft sektorunda cəmləşib. "Əsrin müqaviləsi" imzalanan zaman bəzi sahələr var idi ki, burada xaricdən gətirilən xüsusi mütəxəssislərə ehtiyac var idi. Həmin müqaviləyə belə bir şərt əlavə edilmişdi ki, əgər bir şirkətdə 70-80 faiz tarixi mütəxəssisin işləməyi nəzərdə tutulubsa, bu, getdikcə azalmalı idi. Yeni burada xarici işçilərin yerli mütəxəssislərlə əvəz edilməsi əsas şərt kimi qoyulmuşdu. Aradan uzun illər keçməsinə baxmayaraq nə yerli, nə də xarici mütəxəssislər bu şərtlərə əməl etmirlər.

Bəzi iddialara görə, ölkəmizdə işləyən əcnəbilərin əmək haqqı ölkə üzrə ümumi göstəricidən bir neçə dəfə artıqdır. Hətta ötən illərin rəsmi məlumatlarında bunu görmək mümkündür. Məsələn, Dövlət Statistika Komitəsinin hələ 2013-cü ildə verdiyi məlumata görə, ölkəmizdə işləyən əcnəbilərin əmək haqqı ölkə üzrə ümumi göstəricidən 11 dəfə yüksək olub. 2012-ci

Əcnəbi işçilər Bakıda "paçka" pullar qazanır, bizimkilər isə...

Əmək Məcəlləsinə görə, şirkətlərdə işçilər arasında ayrı-seçkilik qadağandır, amma...

ilin nəticələrinə əsasən isə Azərbaycanda işləyən 6 918 nəfər xarici ölkə vətəndaşlarının orta aylıq əmək haqqı 4 518 manat təşkil edib. Ölkə üzrə ümumi orta aylıq əmək haqqı o zaman 396 manat idi. Başqa sözlə, əcnəbilərin orta aylıq əmək haqqı ölkə üzrə ümumi göstəricidən 11,4 dəfə artıq olub.

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, əslində bu yanaşma doğrudur: "Çünki bu bərabərlik daha çox xarici şirkətlərdə gözənilir. Burada başqa bir əks arqumentlər var ki, daha ixtisaslaşmış şəxslərin müəy-

yən dərəcədə iş prosesinə cəlb olunması baxımından bu fərqləndirmə nəzərdə tutula bilər. Amma bu fərqləndirmə məhz xarici və yerli vətəndaş kontekstində aparılmalıdır. Daha çox ixtisas bilgisi kontekstində aparılmalıdır. Çünki ixtisas səviyyəsinə görə istə-istəməz digər bu kateqoriyadan olan yerli vətəndaşlar arasında da aparıla bilər. Daha çox eyni işdə çalışaraq müəyyən dərəcədə ixtisasına, hazırlıq səviyyəsinə görə, daha çox iş sərf etdiyinə görə yüksək maaş ala bilər. Bu fərqləndirmə məhz qabiliyyət göstəricisinə görə olmalıdır. Amma hansısa bir yerli və xa-

rici vətəndaş olma amili burada əsas rol almamalıdır. Fikrimcə, xarici şirkətlərdə bir çox hallarda buna əməl olunmur. Xarici vətəndaşsansa, səviyyə də Azərbaycan vətəndaşından yüksək deyil, amma iki dəfə çox maaş alır, bu fərqləndirməyə son qoyulmalıdır. Digər tərəfdən, yerli və xarici vətəndaş arasında fərqi ortadan qaldırılmasının məqsədi mütəxəssis seçimində daha sərbəst imkanların verilməsidir. Bu istiqamətdə Əmək Məcəlləsi məhdudiyyətləri ortadan qaldırır ki, bütün işlətmələr özələrinə uyğun şəkildə kadr bazası formalaşdırıla bilər. Bütövlükdə hüquqların pozulması istiqamətində əsas məsələ nəzarət mexanizmi zəif və yetersiz olduğuna görə bu hallar baş verir. Nəzarət olarsa, qanunvericilikdə kifayət qədər qoruyucu mexanizmlər var. Həm yerli vətəndaşların, həm xarici təşkilatlarda çalışan vətəndaşların qoruyucu mexanizmləri var. Həmkarlar ittifaqları və başqa modellərin də daha aktiv rol alması müəyyən dərəcə prosesdə neqativ halları ortadan qaldıra bilər".

Bu arada, 2023-cü ilin 9 ayı ərzində ölkəmizə 1 milyon 536 min 378 əcnəbi daxil olub. Bu barədə Dövlət

Miqrasiya Xidmətinin rəisi Vüsal Hüseynov məlumat verib. O bildirib ki, həmin müddət ərzində 1 milyon 533 min 47 əcnəbi işə ölkəni tərk edib. "Bu ilin 9 ayı ərzində 1517 əcnəbinin ölkədən qalma müddəti uzadılıb, 65 756 əcnəbinin ölkədə müddət yaşama icazəsi il sonuna qədər etibarlıdır, 11937 əcnəbinin il sonuna qədər etibarlı olan daimi yaşama icazəsi var, 9190 nəfər iş icazəsi alıb".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, Azərbaycanda hasilatın pay bölgüsü əsasında karbohidrogen ehtiyatları hasil edən iri şirkətlərin yerli işçilərə münasibətində ayrı-seçkilik mövcuddur: "Bu özünü həmçinin "bərabər əməyə görə bərabər ödəniş" prinsipində göstərir. Yerli işçilər ən az əmək haqqı alır. Ən çox ödəniş Avropadan gətirilən işçilərə, ikinci yerdə digər ölkələrdən gələnələr, sonuncu isə yerli işçilərə edilir. Bu, aşkar ayrı-seçkilikdir, bizim konstitusiyaya və qanunvericiliyə ziddir".

□ Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"

Maşın bazarında durğunluq

9 ayda xaricdən ölkəmizə 67453 ədəd minik avtomobili gətirilib

Son günlər avtomobil bazarında durğunluq müşahidə olunur. Satıcılar avtomobil alanlardan, alıcılar isə satanlardan şikayətdir. Bu ilin aprel ayında zavod buraxılış tarixinə görə yaşı 10 ildən çox minik avtomobillərinin Azərbaycana gətirilməsi məhdudlaşdırılıb.

Bununla bağlı martın tonəqliyyat vasitələrindən at-29-da baş nazir Əli Əsədov qərar imzalayıb. Bu addım av-

ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması məqsədilə izah edilib.

Qərarın özündə vurğulanır ki, Azərbaycanda 1.4 milyondan çox minik avtomobili mövcuddur. Bunun 1.3 milyondan çoxu şəxsi minik av-

tomobillərinin payına düşür. Həmin avtomobillərin 80 faizinin yaşı 10 ildən çoxdur.

Baş nazirin imzaladığı qərarın qüvvəyə minməsindən sonra bazarda bahalaşma müşahidə olunub. Bəs hazırda avtomobil bazarında vəziyyət necədir?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan Azərbaycan Avtomobil Dilerləri Assosiasiyasının icraçı direktoru Eyyub Əliyev rəsmi gələn maşınlarda heç bir qiymət artımının olmadığını bildirib: "Hazırda salonların çoxunda endirim kampaniyaları keçirilir. Qeyri-rəsmi olaraq gələn maşınların qiymətində artımlar ola bilər. Qiymət artımına müəyyən faktorlar səbəb olur. Logistika, daşıma xərclərində artım salonlarda maşınların qiymətinin bahalaşmasına təsir edən əsas faktordur. Ancaq 2023-cü ildə salonlarda biz bunu müşahidə etmədik. Logistika, eləcə də istehsalçı zavodlarda qiymətlərin artmasına baxmayaraq, Dilerlər Assosiasiyasına üzv şirkətlər qiymətdə dəyişiklik etmədilər. Əksinə, cari il ərzində bir neçə dəfə

endirim kampaniyaları edilib. Qarşıda noyabrın son cümə günü ediləcək endirimlər var. Noyabrın son cümə günündə endirimlər dünyanın hər yerində olur. Eləcə də dekabr ayında yeni il və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü ilə əlaqədar endirim kampaniyaları hazırlanır".

Ekspertin sözlərinə görə, hazırda maşın bazarında hibrid və elektrik avtomobillərə maraq daha çoxdur: "Cənab Prezidentin sərəncamından sonra dövlət nəzdində bir sıra işçi qrupları yaradıldı. Bundan sonra elektrik və hibrid avtomobillərə xüsusi güzəştlər edildi. Bu güzəştlərə gömrük rüsumunun və ƏDV-nin ləğvi, eləcə də 10 faiz ilkin ödənişlə avtomobil almaq kimi imkanların yaradılması daxildir. Avtomobilin istehsal il, ölkəsi və zavodundan asılı olmayaraq, elektrik, xüsusilə də platin hibridlərə maraq olduqca çoxdur".

Nəqliyyat eksperti Eldəniz Cəfərov Azərbaycan avtomobil bazarında ilin sonuna qədər qiymətlərdə kəskin artım olmayacağını söyləyib: "Azərbaycan avtomobil

bazarında hər ilin sentyabrında adətən canlanma olurdu. Lakin cari ildə biz bunu müşahidə etmədik. Noyabrın 10-na qədər bazar qeyri-aktiv olub. Bazarın dirçəlişini yalnız noyabr ayının 15-dən hiss etməyə başladıq. Nə köhnə, nə yeni maşınların qiymətinin kəskin bahalaşması müşahidə edilir. Son dəfə yeni maşınların qiyməti təxminən 3-5 faiz civarında avqust ayında artmışdı. Köhnə maşınların qiymətində isə artım olmayıb. Bu ilin sonuna qədər kəskin qiymət dəyişikliyi olmayacaq".

2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycana xaricdən idxal olunan avtomobillərin sayı açıqlanıb.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 9 ayda xaricdən ölkəmizə 67453 ədəd minik avtomobili gətirilib. Bu maşınlara ümumilikdə 1.091.749.400 ABŞ dolları xərclənib.

Bundan başqa, 89 ədəd avtobus, 5062 ədəd yük avtomobili də Azərbaycana idxal olunub.

□ "Yeni Müsavat"

Türkiyədəki ana müxalifət partiyası olan Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) sədri Özgür Özel növbəti dəfə Azərbaycan haqda danışıb. Modern.az “Cümhuriyyət”ə istinadən xəbər verir ki, o, jurnalistin xarici siyasətlə bağlı sualını cavablandırarkən bu mövzuya toxunub.

“Xarici siyasətlə bağlı təşəbbüs göstərmisiniz. Siz Şimali Kipr Türk Respublikasına getdiniz. Növbəti hansı ölkədir?”, - deyə jurnalist soruşub.

“Mən ilk səfəri Azərbaycana etmək istəyirdim, amma Bosniya və Herseqovinanın Dövlət Günü var və onu qaçıрмаq istəmirəm. Biz planlaşdırırıq ki, Azərbaycana keçmiş partiya sədrləri-mizdən olan Hikmət Çətinlə gedək. Çünki onun Azərbaycanla münasibətləri var. Onun dövründə (Hikmət Çətin 1991-1994-cü illərdə Türkiyənin xarici işlər naziri, 1995-ci ildə isə baş nazirin müavini, həmçinin CHP-nin sədri olub - red.) Ermənistanla sərhəd bağlanıb (1993-cü ilin aprelində Kəlbəcərin işğalından sonra Türkiyə-Ermənistan sərhədinin bağlanması nəzərdə tutulur-red.) Hörmətli Hikmət Çətin bir neçə günə Azərbaycana gedəcək. Təqvimə uyğun bir vaxtda isə birlikdə səfər edəcəyik”, - Özel suala cavabında bildirib.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl jurnalist Yavuz Donatla telefon danışığı zamanı Özelin Azərbaycanla bağlı dediklərini yazmışdı: “Dost və qardaş Azərbaycanın xətrinə dəymişik. Səhv eləmişik. Tamamilə bizim xətamızdır. Yoluna qoyacağıq. Can Azərbaycanın könülünü alacağıq. İlk səfərimi Kiprə və Azərbaycana edə-

cəyəm”.

Qeyd edək ki, Özgür Özel CHP-nin 4-5 noyabr tarixlərində keçirilmiş qurultayında sədr seçilib.

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, CHP liderinin Azərbaycana gəlmək istəyi təbii qarşılanmalıdır. Çünki Türkiyə ilə Azərbaycan arasında münasibətlər dostluq-qardaşlıq, mütəfiqlik münasibətləridir: “Münasibətlər yalnız hakimiyyətlərarası deyil, o cümlədən partiyalararası, ictimai təşkilatlar və cəmiyyətlərarası münasibətlərdir. Bu münasibətlər kifayət qədər dərin qatlara işləyib. CHP Türkiyə Cümhuriyyətinin ilk siyasi partiyasıdır, uzun müddət Türkiyə dövlətini idarə edən bir partiya olub. Bu partiya həm də Türkiyənin qurucu partiyası hesab olunur, Mustafa Kamal Atatürkün qurduğu partiyadır. O baxımdan, CHP-nin yeni seçilmiş sədrinin Azərbaycana səfər niyyəti təbii qarşılanmalıdır. O ki qaldı Özgür Özelin keçmiş xarici işlər naziri və CHP-nin sabiq sədri Hikmət Çətinlə Azərbaycana gəlməsi məsələsinə, əlbəttə, burada bir çox məqamlar var. Yəqin ki, Özgür Özel onu da nəzərə alır. Belə ki, bildiyiniz kimi, Hikmət Çətin 1991-1994-cü illərdə Türkiyənin xarici işlər naziri postunu, ondan sonra baş nazirin müavini vəzifəsini tutub.

CHP-nin yeni sədri Bakıya elə bir şəxslə gələcək ki...

Politoloq: “Onun Hikmət Çətinlə birlikdə Azərbaycana səfər etməyi planlaşdırması doğru seçimdir”

partiyasının sədrinin Azərbaycana səfər etməsinə AKP iqtidarının mənfi reaksiya verəcəyi gözlənilmir: “Türkiyə demokratik dövlətdir. Orada partiyalara münasibət, onlara yaradılan şərait qanunla tənzimlənir. Ana müxalifət partiyasının sədri hətta dövlət protokoluna daxil olan şəxsdir. Bu cür səfərlər dəfələrlə həyata keçirilib. Həm Türkiyədə fəaliyyət göstərən müxalifət partiyaların liderləri Azərbaycana səfər ediblər, həm Azərbaycanın müxalifət partiyalarının sədrləri Türkiyəyə səfərlər edib görüşlər keçiriblər. Bu, hər iki tərəfdən normal qarşılanıb. O baxımdan hesab etmirəm ki, Özgür Özelin Azərbaycana baş tutacaq səfərinə, onun burada qarşılanmasına Türkiyə iqtidarından mənfi reaksiya ortaya qoyulsun. Hələ nəzərə alsaq ki, Hikmət Çətin kimi dövlətçi bir şəxsin müşayiəti ilə edilən səfər olacaq, bu səfər tamamilə başqa bir mənə kəsb edir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**

İranda “birinci xanım” titulu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik

Əli Xameneyinin həyat yoldaşı, yoxsa prezident İbrahim Rəisinin xanımı?

Türkiyənin birinci xanımı Əminə Ərdoğanın İstanbulda təşkil etdiyi sammitdə İran prezidentinin xanımı Cəmilə Ələm əl-Hoda iştirak etməyib.

Görəsən, prezident İbrahim Rəisinin həyat yoldaşı tədbirə dəvət olunmayıb, yoxsa o, tədbirə qatılmamaq qərarına gəlib?

İstənilən halda, bunun arxasında İranda “birinci xanım” titulu ilə bağlı son mübahisənin dayanıb-dayanmaması hələ də qeyri-müəyyən olaraq qalır. Reyting.az xəbər verir ki, bu barədə “Iran Wire” yazıb.

Nəşr təhlilində yazır: “Son aylar özünəməxsus hüquqi və siyasi mövqeyi ilə digər ölkələrdən fərqlənən İslam Respublikasında birinci xanımın rolu mübahisəli məsələyə çevrilib.

Əkbər Haşimi Rəfsəncani, Məhəmməd Xatəmi və Mahmud Əhmədişad kimi əvvəlki prezidentlərin dövründə həyat yoldaşları da vaxtaşırı xarici həmkarlarını qonaq çağırırlar, lakin birinci xanım titulundan istifadə etmirdilər.

Cəmilə Ələm əl-Hoda ərinin 2021-ci ildə prezidentliyə başlamasından bəri üç keçmiş İran prezidentinin həyat yoldaşlarından daha fəal ol-

mağa çalışıb. Son günlər isə İran mətbuatında onun barəsində birinci xanım kimi bəhs edilir.

Lakin prezidentin xanımı tərəfindən Tehrandə keçirilən Beynəlxalq Nüfuzlu Qa-

dınlar Konqresindən sonra xarici işlər naziri Hüseyn Əmir-Abdollahian bildirib ki, qonaqları onu İranın birinci xanımı adlandırmayıb.

“İranda birinci xanım, sürgün, işgəncə və həbsin çətin anlarında Ali rəhbərin yanında olmuş şəxsdir və o, bizim modelimizdir”, - deyə Cəmilə Ələm əl-Hoda bu yaxınlarda Əli Xameneyinin həyat yoldaşı Mənsurə Xojəste Bağərzadəyə istinad edərək deyib.

Lakin reallıq budur ki, Xameneyinin həyat yoldaşı cəmiyyətdə heç bir nəzərə çarpan rol oynamayıb və o, Xameneyinin İslam Respublikasında 34 illik hakimiyyəti dövründə ictimaiyyət qarşısına çıxmayıb.

İran İslam Respublikasında digər hökumət sistemlərindən fərqli olaraq, ölkənin ali rəhbərinin həyat yoldaşı “birinci xanım” kimi səciyyələndirilmir. Sistem respublika adlandırlsa da, prezident onun iyerarxiyasında Ali rəhbərdən sonra ikinci dərəcəli məmurdur. Xameneyinin siyasi mövqeyi bütün hökumət sistemləri

arasında misilsizdir, tayı-bərabəri yoxdur. Qeyri-məhdud səlahiyyətə malik olmasına baxmayaraq, Ali rəhbər İranda ali icra hakimiyyəti orqanı hesab edilmir.

Konstitusiyaya görə, prezident əsas icraedici rola malikdir və xalq qarşısında cavabdehdir, məsuliyyətlidir.

Prezident xaricə səfərlər edir, Xameneyi isə rəhbərliyi dövründə İranı tərk etməyib, çünki onun dünyada həmkarı yoxdur.

Xameneyinin əlində toplanan qeyri-məhdud səlahiyyətlər Cəmilə Ələm əl-Hodanın özünü birinci xanım adlandırmaqdan niyə çəkdiyini izah edir.

Eyni zamanda konstitusiyaya görə qeyri-icraçı məmur olan İslam Respublikası liderinin siyasi mövqeyi onun həyat yoldaşının birinci xanım rolunu daşımayacağı gözləntisini daşıyır. Həmçinin İslam inqilabının ilk günlərindən Xameneyi xanımının birinci xanım titulu layiq görüləcək ictimai fəaliyyətlərlə məşğul olmasına icazə verməyib”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Nazirlər görüşməyəcək

“Ermənistan və Azərbaycan xarici işlər nazirlərinin görüşü hələ planlaşdırılmayıb”.

Bunu Ermənistan xarici işlər nazirinin müavini Mnatsakan Safaryan bildirib.

Bakı ilə vasitəçisiz görüşün İrəvan üçün məqbul olub-olmaması ilə bağlı suala Safaryan cavabında qeyd edib ki, “vasitəçilərin iştirakı məcburi olan” məsələlər var.

Bundan əvvəl Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Ermənistanı sülh prosesini müzakirə etmək üçün sərhəddə görüşməyə dəvət edib.

KTMT-yə sədrlik Qazaxıstana keçir

Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına (KTMT) sədrlik Qazaxıstana keçib. Bu barədə KTMT-nin Kollektiv Təhlükəsizlik Şurasının iclasında Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko məlumat verib.

Qeyd edək ki, toplantı Belarusun paytaxtı Minskə keçirilir. Rusiya, Qazaxıstan, Qırğızıstan və Tacikistan prezidentləri iştirak üçün Minskə səfər etsə də, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan qatılmaqdan imtina edib.

Gündəliyə KTMT üzvləri arasında qarşılıqlı fəaliyyətin əsas məsələləri, o cümlədən kollektiv təhlükəsizlik sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi, eləcə də aktual beynəlxalq və regional problemlər daxildir.

KTMT-nin baş katibi İmanqalı Tasmaqambetov Minsk sammitindən sonra İrəvana səfər edəcək və onlara qoşulmaq üçün imzalanmış qərarları təhvil verəcək.

Bu arada məlum olub ki, Ermənistan KTMT PA çərçivəsində iki sənəd üzrə səsvermədə bitərəf qalıb. Ermənistan tərəfi zəiflədilmiş uranla döyüş sursatından istifadənin mümkün nəticələrinə dair qətnaməyə və Kanada parlamentində nasistə söz verildiyi üçün hazırlanan bəyanat layihəsinə qoşulmağı rədd edib. Qeyd edək ki, bu toplantı videokonfrans formatında keçirilib.

Macarıstanın baş naziri Azərbaycana gəlir

Viktor Orban

Macarıstanın baş naziri Viktor Orban Azərbaycana səfərə gələcək.

“Report” xəbər verir ki, bu barədə baş nazirin ofisindən bildirilib.

Qeyd olunub ki, o, İsveçrəyə səfərindən sonra Azərbaycan Prezidentinin dəvəti ilə noyabrın 25-də BMT-nin Mərkəzi Asiya İqtisadiyyatları üzrə Xüsusi Proqramının (SPECA) konfransında iştirak etmək üçün Bakıya səfərə yola düşüb. Konfransdan əvvəl baş nazir Viktor Orbanın Azərbaycan Prezidenti ilə ikitərəfli danışıqlar aparacağı gözlənilir.

Peskov Çini təriflədi

“Rusiya və Çin öz mövqelərində möhkəm dayanır, ABŞ-ın təzyiqi faydasızdır”.

TASS xəbər verir ki, bunu Kremlin sözçüsü Dmitri Peskov jurnalistlərlə söhbətində deyib. O, Putinin Rusiya Federasiyasının Ukrayna ilə bağlı danışıqlardan heç vaxt imtina etmədiyini, “ona təzyiq göstərməyə ehtiyac olmadığı” sözlərini xatırladı.

Peskov iddia edib ki, Rusiya Avropa üçün təhlükə yaratmır: “Rusiya üçün təhlükə yaranan Avropadır”.

“Azərbaycan gözəl bir ölkədir”. Bunu Prezident İlham Əliyev tərəfindən qəbul zamanı Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının Xarici İşlər, Birlik Ölkələri və İnkişaf Ofisində Parlamentlə əlaqələr üzrə dövlət katibinin müavini, Avropa və Şimali Amerika üzrə dövlət naziri Leo Dokerti deyib. O, səfərindən məmnunluğunu ifadə edib, ölkələrimiz arasında əlaqələrin zəngin tarixə malik olmasından qürur hissi duyduğunu vurğulayıb.

Qonaq Böyük Britaniya və Şimali İrlandiya Birləşmiş Krallığının regional sülh və sabitliyin təmin olunmasına hər hansı bir töhfə vermək işinə müsbət yanaşdığını deyib, uzun illərdir Azərbaycanla çox mühüm siyasi, iqtisadi, ticarət və enerji əlaqələrinin mövcudluğu ilə fəxr etdiklərini bildirib.

Leo Dokerti vurğulayıb ki, Azərbaycan yalnız Avropanın mühüm enerji təchizatçısı deyil, həm də Cənubi Qafqazın vacib, məsuliyyətli ölkəsidir və Azərbaycansız Avropada sülh və təhlükəsizlik olmazdı. Bu, bəyanat ilk növbədə Azərbaycanı Cənubi Qafqazda “gözdən çıxaran” Qərb paytaxtlarına çox ciddi mesajdır.

Böyük Britaniya Cənubi Qafqaz üzrə maraqlarını təmin etmək üçün Azərbaycanla əməkdaşlığa indi daha ciddi önəm verir. Britaniyalı nazirin bu dəfə səsləndirdiyi bəyanat Azərbaycanın təkəbr regionda deyil, Avropada da hansı mühüm mövqedə olduğunu daha aydın ifadə edir.

AMİP Mərkəzi Şurasının sədri, politoloq Rəşad Bayramov Böyük Britaniyanın Azərbaycan üçün olan mühüm əhəmiyyətindən söz açdı: “Cənubi Qafqaz regionu Böyük Britaniya üçün həmişə diqqət mərkəzində olan region olub. İkinci Qarabağ savaşından sonra yaranmış yeni realiaqlar fonunda isə bu diqqət daha da artıb. Həm Böyük Britaniya, həm də Azərbaycan ikitərəfli münasibətlərin dərinləşməsində maraqlıdır və uzun illərdir ki, bu istiqamətdə aktiv fəaliyyət göstərirlər. Böyük Britaniyanın bir çox dövlət adamları Azərbaycanı Cənubi Qafqazdakı strateji müttəfiqləri olaraq gördüklərini dəfələrlə bəyan ediblər. Leo Dokertinin Bakıya səfəri çərçivəsində ölkələrimiz arasında əlaqələrin zəngin tarixə malik olmasından qürur hissi duyduğunu vurğulaması da bunun bariz sübutudur. Həqiqətən də iki ölkə arasında əlaqələrin tarixinə nəzər saldıqda biz Azərbaycanı və Böyük Britaniya arasında bütün sahələr üzrə sıx əməkdaşlıq olduğunu görürük. Qarabağ məsələsində də Böyük Britaniya həmişə ədalətli və balanslı mövqe ortaya qoyub. Hətta Fransanın BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycan əleyhinə qətnamə qəbul etməsinin qarşısının alınmasında da Böyük Britaniyanın rolu əvəzsiz olub. İki ölkə

Britaniyadan Qərb paytaxtlarına "Azərbaycansız olmaz" mesajı

ABŞ və Fransanın Ermənistanı dəstək tonu Londonu narahat edir

arasında siyasi münasibətlərin yüksək səviyyədə olması, təbii ki, həm də iqtisadi maraqlarla bağlıdır. Təsədüfi deyil ki, Böyük Britaniya Azərbaycana yatırılan investisiyanın həcminə görə lider ölkələrdən biridir. Məlumdur ki, “Əsrin müqaviləsi” imzalanan vaxtdan etibarən Böyük Britaniyanın BP şirkəti Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda həyata keçirilən əsas neft-qaz layihələrinin operatoru qismində çıxış edir. Əməkdaşlığımızın davamı olaraq 14 sentyabr 2017-ci ildə Bakıda SOCAR və BP-nin əməliyyatçısı olduğu Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti arasında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda yerləşən “Azəri”, “Çıraq”, “Günəşli” yataqlarının 2050-ci ilədək işlənilməsinə nəzərdə tutan yeni saziş imzalanıb.

Bundan savayı, Azərbaycan Böyük Britaniya üçün həm də Avropanın enerji bazarlarındakı roluna görə də əhəmiyyətli ölkələrdən biridir. Odur ki, Böyük Britaniya həm də öz maraqları baxımından regionda sülhdə maraqlı ölkə qismində çıxış edir. Şübhəsiz ki, Dokertinin indiki məqamda Azərbaycana səfər etməsinin əsas səbəblərindən biri də son dövrlərdə Azərbaycanla Qərb arasında münasibətlərin gərginləşməsi ilə bağlıdır. Xüsusilə ABŞ və Fransanın Ermənistanı dəstəyi Böyük Britaniyanı təbii olaraq narahat edir. Odur ki, Dokertinin səfərini və səfər zamanı səsləndirdiyi fikirləri müvafiq ünvənlərə mesaj olaraq da qəbul etmək olar. Başqa sözlə, rəsmi Londonun Cənubi Qafqazda öz siyasi və iqtisadi maraqlarını qorumaq üçün hərəkətə keçdiyini deyə bilərik. Dokertinin Azərbaycanın Avropanın mühüm enerji təchizatçısı olması ilə bağlı etdiyi xatırlatma və Azərbaycansız Avropada sülh və təhlükəsizlik olmazdı bəyanatı da bu mənada Qərbə mesaj kimi qəbul oluna bilər.

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimov bu səfərlə bağlı maraqlı bir status paylaşdı: “London Bakı-Vaşinqton gərginliyini sahmana salmaq istəyir. Leo Dokertinin səfəri Böyük Britaniyanın enerji siyasəti bazası əsasında regionda maraqlarını yüksəltmək və onun təhlükəsizliyini daimi əsaslara çevirmək planının ifadəsidir. Böyük Britaniya buna görə Azərbaycanla potensial hərtərəfli əməkdaşlığı şəxələndirmək üçün addımlar atmaq niyyətindədir. Bu, Azərbaycan üçün də mühüm aspektdir. Çünki Britaniya Azərbaycana qarşı olmaq xəttini tutmur və London-Bakı əlaqələrinin dinamika nəzərəcarpacaq dərəcədə üzü-yuxarı hərəkət edir.

Azərbaycanın “yaşıl enerji”yə keçid üçün atdığı addımlar və alternativ enerjini Avropaya ixrac etmək potensialı əlaqələrin yüksəlməsini stimullaşdıracaq başqa bir səbəbdir. Çünki yaşıl enerji Britaniyanın global maraqlarında önəm verdiyi iqtisadi fəzələrdən biridir. Ona görə ki, hazırda geosiyasi trayektoriyaların müəyyən olunmasında alternativ enerjilərə çıxış böyük bir rola malikdir.

Bu mənada Böyük Britaniyanın Cənubi Qafqazda çəkmək istədiyi “şəkil”də Azərbaycanın yeri yaxşı mövqedə təsvir olunur. Lakin Britaniya görür ki, Azərbaycanla Qərb arasında münasibətlər gərginləşir, xüsusilə ABŞ və Fransanın Ermənistanı dəstək tonu Londonu narahat edir.

Fransanın Cənubi Qafqazda öz toxumlarını səpib onu əbədi əsaslara çevirmək cəhdi Britaniyanın siyasəti ilə uyğundur. Çünki bu iki ölkə arasında gizli bir rəqəbat mövcuddur, üstəgəl, Parisin Bakıya qarşı davranışları

Londonun bölgədəki enerji sahəsindən tutmuş təhlükəsizlik məsələlərinə qədər əhatə olunan maraqları ilə kəşşir. ABŞ-a gəlincə, o, global teatrda Britaniyanın müttəfiqidir. Amma Cənubi Qafqaz orbitində ABŞ-ın Azərbaycanın maraqlarını nəzərə almadan Ermənistanı dəstək verməsi London üçün sərfəli deyil.

Deməli, Dokerti Azərbaycan-Ermənistan sülh proqramını sabotaj edəcək xətləri müzakirə edib onların yoluna qoyulmasını müzakirə etmək üçün regiona gəlib. Britaniyalı nazirin səfərindən sonra belə hesablama aparmaq olar ki, Azərbaycanla ABŞ arasındakı siyasi gərginlik bir qədər səngiyəcək. Ona görə ki, Dokertinin səfərində yuxarıda bildirdiyimiz səbəbdən dolayı Azərbaycanla ABŞ-ın ortaq fikrə gəlməsi üçün çağırış da dayana bilər.

Ümumilikdə, qeyd etdiyimiz məsələlər Böyük Britaniyanın Zəngəzur dəhlizi layihəsi üzrə maraqlarını da əks etdirir. Sözsüz ki, London həmin proyektə Bakının yanındadır.

Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstan turnesinə çıxan Dokertinin səfəri Londonun Cənubi Qafqazdakı nəbzini yoxlamaq metodudur. Bunlar Əliyevlə Dokertinin müzakirələrinin ikitərəfli və regional miqyaslı aspektlər üzrə gündəliyini göstərir.

Yekun olaraq, Böyük Britaniya Cənubi Qafqazda Azərbaycanın yaratdığı yenilənmiş realiaqların doğrurduğu geosiyasi mübarizədən qətiyyətlə və nikbinliklə çıxmaq istəyir. London bu qətiyyətini Azərbaycanın maraqlarına əks gedə biləcək bir tərzə kökləmir ki, bu da Bakının İrəvanla münasibətlərində birincinin üstün mövqelərdə qalmasını global cəhətdən stimullaşdırır”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

Noyabrın 23-də Binəqədi rayonu, Ziya Bünyadov prospektində yerləşən inşaat materialları bazarında dəhşətli yanğın olub. Səhər saat təxminən 05:41 radələrində baş verən yanğınla bağlı FHN-in Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin yanğından mühafizə bölmələri çağırış üzrə cəlb olunublar. Ümumilikdə FHN-in 20-dən artıq xüsusi texnikası, 100-ə yaxın canlı qüvvəsi yanğının söndürülməsində iştirak edib.

Hava şəraitinin küləkli olması yanğının ərazisini daha da genişləndirib. Buna baxmayaraq, FHN tərəfindən həyata keçirilmiş zəruri və təxirəsalınmaz tədbirlər sayəsində baş vermiş yanğın nəzarət altına alınıb.

Məlum olub ki, hadisə nəticəsində ayrı-ayrı sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərinin içərisindəki müxtəlif çeşidli (taxta-şalban və s.) mallar yanğının təsirinə məruz qalıb.

Hadisə zamanı 1962-ci il təvəllüdlü sahibkar Razi Qasimov vəfat edib. Sonradan məlum oldu ki, sahibkar yanğından deyil, ürək tutmasından dünyasını dəyişib.

Bakıda inşaat materialları bazarında baş vermiş yanğınla bağlı cinayət işi başlanıb. Bu barədə Baş Prokurorluq və Fövqəladə Hallar Nazirliyi birgə məlumat yayıb.

Qeyd olunub ki, noyabrın 23-də paytaxtın Nərimanov rayonu, Dərnəgül şossesində yerləşən, Bakı şəhəri Ticarət və xidmət departamentinin Yeraltı keçidlər üzrə ticarət birliyinin mülkiyyətində olmaqla icarəyə verilmiş ticarət mərkəzinin ("Dərnəgül taxta bazarı") ərazisində yanğın baş verməsi barədə daxil olmuş məlumat əsasında dərhal Fövqəladə Hallar Nazirliyinin qüvvələri hadisə yerinə cəlb olunub.

Hadisə nəticəsində ayrı-ayrı sahibkarlara məxsus ticarət obyektlərinin içərisindəki müxtəlif çeşidli (taxta-şalban və s.) mallar yanğının təsirinə məruz qalıb. Bundan başqa, hadisə zamanı 1962-ci il təvəllüdlü sahibkar Razi Qasimovun vəfat etməsi müəyyən olunub.

Fakta görə FHN-in Əməliyyat-İstintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 225.2-ci maddəsi ilə (yanğın təhlükəsizliyi qaydalarını pozma) cinayət işi başlanıb. Yanğının səbəbini və dəymiş ziyanın həcmənin müəyyən edilməsi üçün iş üzrə məhkəmə yanğıntexniki və əmtəəşünaslıq ekspertizaları, həmçinin Razi Qasimovun ölüm səbəbinin müəyyən edilməsi üçün məhkəmə-tibbi ekspertiza təyin edilib. Hadisənin baş vermə səbəbləri və dəymiş ziyanın müəyyənləşdirilməsi üzrə istintaq həyata keçiriləcək.

Hadisə yerində olan "Yeni Müsavat"ın əməkdaşı yanğının təfərrüatlarını öyrənməyə çalışıb. Yanğından zərər çəkən sahib-

“Taxta bazarı” yandırılıb?

İnşaat materialları bazarındakı yanğınla bağlı cinayət işi açıldı; bazardakı sahibkarlara ödəniş olunmayacaq, malları yananlar “Yeni Müsavat”a nələr dedi...

kar Əmrah Cəfərov hadisə ilə bağlı “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bunları deyib: “Səhər saatlarında mənə zəng etdilər ki, gəl, yanğın var. Yanğın küləyə görə gücləndi. Yanğınsöndürənlər tez gəldi, amma güclü külək yanğını daha da alovlandırdı. Qısa müddətdə bir milyon yarımlıq əmlakım kül oldu. Ən pisi isə odur ki, bir vaqon material getirmişdik”.

Sahibkar obyektlərinin sığortasının olmadığını deyib: “Sığortamız yoxdur. 4-5 il əvvəl də bu bazarda belə yanğın olmuşdu. Bu gün baş verən yanğının hansı səbəbdən olduğu məlum deyil. Qəsdən törədilməsi ehtimalı da yoxdur, çünki bazar mühafizə olunur”.

Digər sahibkarlar da obyektlərinin sığortasının olmadığını bildirdilər. Zərərçəkmiş sahibkar İntiqam Kərimovun bu barədə dedikləri: “İnşaat sexim var idi. Səhər saatlarında yanğın başlayıb. Mənə xəbər etdilər, qaçıb gəldim. Sex sığorta olunmamışdı. Heç biz sığorta ilə bağlı kimə müraciət etməlidir, onu da bilmirdik. 60-70 min manat civarında mal yandı, kül oldu. Heç sexin qapısını da açmadım. Bahalı cihazlar, dəzgahlar yandı. Mənə ümumilikdə dəymiş ziyan dəzgahlar və mal qarışıq 140-150 min manat dəyərindədir”.

Adını demək istəməyən digər sahibkar isə qeyd etdi ki, bazarda ümumiyyətlə heç kimin sığortası yoxdur: “Bura bazardır, məgər bazarda sığorta olur? Bütün mallarımız yanıb, kül oldu. Bundan sonra nə olacaq, bizə kompensasiya ödəniləcəkmi, ya yox, heç nə bilmirik”.

FHN-in Dövlət Yanğından Mühafizə Xidmətinin rəis müavini, polkovnik Rza Xudiyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, yanğın zamanı havanın küləkli olması, yanğının müxtəlif istiqamətlərə yayılmasını nəzərə alaraq, 3 sayılı çağırış elan edilib: “Küləyin təsirindən yanğın 3 istiqamətə yayılaraq, 3 böyük mənbə yaradıb. Mənbələrin hər birinin sahəsi təxminən 1000-1500 kv.metr olub”.

Yanğının hansı səbəbdən baş verməsi ilə bağlı suala Rza Xuduyev bu cür cavab verib: “Yanğının hansı səbəbdən baş verdiyi barədə yalnız ekspert qrupu araşdırma aparıldıqdan sonra məlumat veriləcək”.

Xatırladaq ki, “taxta bazarı” kimi tanınan bu ərazidə 2018-ci ilin iyun ayında da yanğın baş vermişdi.

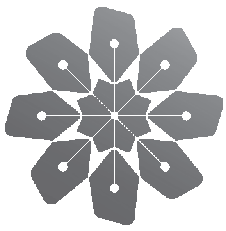
“Taxta bazarı”nda baş verən yanğın hadisəsinin sığorta tərəfi ilə əlaqədar Azərbaycan Sığortaçılar Assosiasiyası araşdırma aparıb. Bildirilir ki, yanğın baş verən ərazi açıq məkan olduğu üçün burada “Daşınmaz əmlakın icbari sığortası” yox, “Əmlakların yanğından və digər risklərdən sığortası” növü aktualdır. “Bununla əlaqədar olaraq bildirmək istəyirik ki, əldə etdiyimiz ilkin məlumatlara görə, bazarda mövcud olan daşınar əmlakların sığortası olmayıb. Əmlakların yanğından və digər risklərdən sığortası növünün könlüllü sığorta növü olduğunu nəzərə alsaq, mövcud bazardakı mal və materialların sığortasının olmaması bir neçə səbəbdən qaynaqlana bilər. Burada ya sahibkarların sığortaya biganə yanaşması, ya da sahibkarlar tərəfindən sığortalanmaq üçün lazımı tələblərə riayət olunmaması halları kimi amillər başlıca səbəb ola bilər.

Hər bir halda, bu kimi hadisələr bir daha onu göstərir ki, daşınmaz və daşınar əmlakların sığortası bu kimi hallar nəticəsində yaranı bilər. Hər bir halda, bu kimi hadisələr bir daha onu göstərir ki, daşınmaz və daşınar əmlakların sığortası bu kimi hallar nəticəsində yaranı bilər.

Bildirmək istəyirik ki, daşınmaz əmlakın icbari sığortası hər bir əmlak sahibi üçün məcburidir. Burada yaşayış əmlakları üçün tariflər Bakı şəhərinə münasibətdə 50 manat, təminat məbləği 25 min manata qədər, Sumqayıt, Gəncə, Naxçıvan şəhərlərinə münasibətdə tariflər 40 manat, təminat məbləği 20 min manata qədər, digər şəhər və rayonlara münasibətdə isə tariflər 30 manat, təminat məbləği isə 15 min manat qədərdir. Qeyri-yaşayış əmlakları üçün isə tariflər müvafiq əmlakın yeri, həcmi və təyinatı nəzərə alınmaqla hesablanır.

Əmlakların yanğından və digər risklərdən sığortası növü könlüllüdür və xüsusilə daşınar əmlaklara şamil edilir. Burada başlıca tələb sığortalanan daşınar əmlakın müvafiq sənədlərinin qaydasında olmasından ibarətdir. Onu da vurğulamaq istəyirik ki, əmlak sahibləri daşınmaz əmlaklarını sığorta etdirərkən bu sığorta növü ilə təminat məbləğlərini artırmağa birlər”, - açıqlamada deyilir.

✒ Xəlilə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi

Bölgələrdə iş yerlərinin açılması ilə bağlı bir sıra mühüm addımlar atılsa da, ciddi problemlər hələ də qalmaqdadır. Xüsusilə gənclərin regionlardan paytaxta axın etməsi, həmçinin xeyli sayda vətəndaşın xaricə üz tutması həyəcan təbili çalmağa əsas verir.

Yaxınlarda parlamentin iclasında da bu mövzu yenidən gündəmə gəldi. **Deputat Vahid Əhmədov** bununla bağlı çağırış etdi. O, bölgələrdə iş yerlərinin açılmasını zəruri hesab edib. O, nümunə kimi qeyd edib ki, Quba-Xaçmaz bölgəsində 500 minə yaxın əhali yaşayır, cəmi 2 emal müəssisəsi var. Dəfələrlə müraciət edilməsinə baxmayaraq, bu istiqamətdə addım atılmayıb.

Millət vəkili əlavə edib ki, qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə əlaqədar bölgələrdə iş yerlərinin açılması hökumət üçün prioritet olmalıdır. Deputat həmçinin işğaldan azad edilmiş ərazilərdə də iş yerlərinin açılması, hərbi sənaye müəssisələrinin yaradılmasını təklif edib: "Müharibə veteranlarına verilən 80 manat müavinətin məbləğinə baxılmasını da xahiş edirəm" - deyən V.Əhmədov dövlət şirkətlərinin tədricən özəlləşdirilməsi ilə bağlı da

təklif verib.

Bu sahədə nə kimi işlər görmək olar? Bölgələrdə konkret olaraq hansı müəssisələrin yaradılması imkanları var? Hansı istiqamətdə zavod, fabriklər qurmaq olar ki, onun məhsullarını xaricə də satmaq və davamlılığı təmin etmək mümkün olsun?

Yeri gəlmişkən, bir neçə ay əvvəl Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq və Əmək və sosial siyasət komitələrinin iclasında əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev demişdi ki, işsizliyin tam həlli uzun prosesdir. İxtisaslı işçi qüvvəsinin yetişdirilməsi önəmli çağırışlardan biridir.

Nazir iş yerləri ilə bağlı problemlərin olduğunu bildirib: "Yeni iş yerləri də yaradılmalıdır. İş yerlərinin açılması ilə paralel isə ixtisaslı işçi qüvvəsinin də yaradılması lazımdır. Regionlarda bu problem daha bö-

Regionların inkişafı

Bölgələrdə iş yerlərinin açılması niyə yubanır?

Eyyub Kərimli: "Vergi güzəştləri və güzəştli kreditlər vasitəsilə yeni iş yerlərinin açılmasına dəstək olmaq olar"

yükdür. İş yerlərinin açılması məsələsi dövlətin üzərində olmamalıdır. Dövlət çox böyük bir yükü davamlı olaraq öz üzərinə çəkməli deyil".

İqtisadçı Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, bu gün bölgələrdə işsizliklə bağlı məsələnin həlli yalnız dövlətin öhdəliyi deyil, bura özəl sektorun bir fəaliyyəti olmalıdır: "Özəl sektor

üçün münbit şərait yaradılmalıdır ki, bunu da dövlət müəyyən vergi güzəştləri ilə, ya da stimullaşdırıcı tədbirlərlə həyata keçirməlidir. Məsələn, kommunal xidmətlərin qiymətinin azaldılması, müəyyən vergi güzəştləri, ya da güzəştli kreditlər vasitəsilə daha çox bölgələrdə istehsal sahələrinin açılmasına, yeni iş yerlərinin açılmasına dəstək olmalıdır.

Bu baxımdan, əlbəttə, bugünlərdə yeni iş yerlərinin açılması bölgələrin inkişafına daha müsbət təsir göstərərdi. Söz-söz, düşünürəm ki, bununla bağlı müəyyən proqramlar həyata keçirilir. Xüsusilə də kənd təsərrüfatı sahəsində uzunmüddətli güzəştli kreditlərin və stimullaşdırıcı tədbirlərlə bağlı maliyyələr ayrılır. Həm də istehsal sahəsi ilə məşğul olan sahibkarlara da bu güzəştlər tətbiq edilməlidir. İrihəcmli istehsal sahələrinin açılması regionlarda daha da stimullaşdırılmalıdır. Digər tərəfdən, artıq regionların büdcədən dotasiyası ləğv olunub. Cəmi yeddi rayon dotasiya alır. Region rəhbərləri də xarici investisiyanın cəlb olunmasında daha maraqlı olmalıdırlar. Bu baxımdan, ciddi işlər həyata keçirilməlidir. Yeni iş yerlərinin açılmasında dövlət tənzimləyici və stimullaşdırıcı rolda çıxış etməlidir. Daha çox özəl sektorun

həvəsləndirilməsi və şərait yaradılması ilə həyata keçirilməlidir".

İqtisadçı əlavə edib ki, bu məsələdə region rəhbərlərinin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür: "Yeni investorların cəlb edilməsinə, paytaxtdan investorların cəlb olunmasına şərait yaratmalıdırlar. Digər tərəfdən, hər rayonun spesifik xüsusiyyətlərinə uyğun mini istehsal və emal sahəsi durmalıdır. Əlbəttə ki, bəzi rayonlar var ki, burada emal sahəsinə üstünlük verilməlidir. Bu meyvəçilik, tərəvəz daha zəngin olan bölgələrə aiddir. Heyvandarlıq çox olan bölgələrdə biz et məhsullarının istehsalı sahələrini qura bilərik. Müxtəlif sahədə çalışan sahibkarların regionlara cəlb olunmasına da elmi yanaşma olmalıdır. Tutaq ki, hansı regiona hansı sahənin inkişafı daha uyğundursa, o sahədə çalışan sahibkar oraya cəlb olunsun".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Dəhliz məsələsində növbəti dalan

"Vestnik Kavkaza": "Hər şeyin qaydasında olması üçün sadəcə 50 km rels və asfalt çəkmək kifayət idi..."

"Azərbaycan Ermənistanın iş-tirək olmadan Orta dəhlizi inkişaf etdirmək qərarına gəlib. Üç ildir ki, İrəvan Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı qərara gəlmir. Nəticədə yol Azərbaycan və İran ərazisindən keçəcək". Bu fikirlər Rusiyanın "Vestnik Kavkaza" nəşrində yer alıb.

Nəşr yazır ki, Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın əvəzinə İrandan keçəcək: "İrəvanda layihə üç ildir irəli getmir. Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev də bunu təsdiq edir. "Ermənistanda üç ildir ki, Zəngəzur dəhlizi daxilində yolun bir hissəsinin tikintisi ilə bağlı heç bir addım atılmayıb, əvəzində İrəvanda "Dünyanın kəsişməsi" utopik layihəsindən danışmağa başlayıblar", - deyər Hikmət Hacıyev xatırladı. O qeyd edib ki, 3 ildir aparılan müzakirələr nəticə verməyib, Ermənistan rəhbərliyi bunun nə dərəcədə effektiv olduğunu düşünməlidir. Həmçinin Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi vurğulayıb ki, həm Azərbaycan, həm də Türkiyə ilə sərhədlərin bağlanması gələcək Ermənistanın özündədir: "Azərbaycan və Türkiyə hər zaman sinxron şəkildə münasibətlərin normallaşmasına dəstək verib və Ermənistanla daim müsbət məsajlar veriblər. Amma təbii ki, Ermənistan özü regionun potensialını dəyər-

ləndirməli və problemlərini öz daxilində həll etməlidir". Bundan başqa, regionda dairəvi dəmir yolu xətti çəkiləcək, Bakı və Ankara Qars-İğdır dəmir yolunun tikintisi ilə bağlı əlaqələri davam etdirir. İrəvan bu halqa xəttini qurmaq üçün heç bir addım atmayıb. Azərbaycan İrəvanla Zəngəzur dəhlizi üzrə işləri məhsuldar şəkildə davam etdirir. Zəngilan və Ağbənddə Araz çayı üzərində körpülər tikilir, İran ərazisində Naxçıvana quru və dəmir yolu xətlərinin çəkilişi davam edir. Son 3 ildə Ermənistan bu xəttin qurulması və təşviqi üçün ciddi addımlar atmayıb. Azərbaycan bildirir ki, Ermənistanın qərar verməsini gözləyə bilməz. Göründüyü kimi, Orta dəhlizdə yeni imkanlar yaranır".

Nəşr qeyd edir ki, Ermənistan yenə özünü dalan vəziyyətinə salmaqdadır: "Er-

Bakı son aylarda Araz çayının İran tərəfi ilə Zəngəzur dəhlizinin tikintisinə dair Tehranla razılığa gəlib. İndi Naxçıvana gediş-gəliş məsələsində İrəvan ehtiyac olmadığını deyir. Paşinyan üç il ərzində Zəngəzur dəhlizi məsələsini siyasi alver üçün əsas götürdü, həətə heç nə tikməyəcəyi ilə hədələdi - indi Azərbaycan Ermənistanı çıxış yolunu tapdı. Bu müddət ərzində Zəngəzur dəhlizi müharibədən sonrakı Cənubi Qafqazın ən mühüm infrastruktur layihəsinə çevrildi. Bölgənin əsas qonşuları - Rusiya, Türkiyə, İran və daha uzaq ölkələr, ilk növbədə Mərkəzi Asiya, eləcə də Çin dəhlizə maraq göstərir. Onlar üçün Bakıdan Naxçıvana yol qlobal Şərq-Qərb yükdaşıma marşrutunun yeni arteriyasıdır. Ermənistan özü də layihənin faydalarını tanıyıb: Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsindən sonra ölkə İrana gedən normal avtomobil yolunu itirdi (çünki yeganə belə yol Azərbaycanın Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonundan keçirdi), İrana gedən dəmir yolu isə sonuncu dəfə Qarabağ müharibəsindən əvvəl işlədilib - bu yol elə həmin Naxçıvandan keçir. Beləliklə, məlum oldu ki, Paşinyan Zəngəzur dəhlizi üzərində bazarlıq edib, birdən-birə heç nəsiz qaldı. Çünki layihə, əvvəlki Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu və Ba-

kı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri kimi, etibarsız regional oyunçudan yan keçmək məqsədi daşıyırdı. İndi Rusiya Türkiyə ilə müttəfiqi Azərbaycan və tərəfdaşı İran ərazisindən dəmir yolu əlaqəsi yaradacaq, Azərbaycan Naxçıvana və Türkiyə ərazilərinə quru çıxış əldə edəcək, İran regional yük daşımalarına integrasiya olacaq, Ermənistan isə heç nəsiz qalacaq.

Paşinyan üçün daha bir itki: İrəvanda hər şeyin qaydasında olması üçün sadəcə 50 km rels və asfalt çəkmək kifayət idi. Məhz buna görə də Paşinyan təcili olaraq dəhliz təribatı ilə bağlı fikrini dəyişdi. Lakin hələ də ona təzyiq göstərildiyindən, özü də "dəhliz" sözünün İrəvan üçün xüsusi olaraq Zəngilan-Naxçıvan yollarına şamil edilməsinin qəbul edilməzliyini bildirdiyindən, Mehridən keçən avtomobil yollarının tikintisinə başlandı-ğını elan edə bilməzdi. Nikol Zəngəzur dəhlizinin, belə desək, "erməni rebrendinqini" təşkil etməli, yeni layihənin adını özünəməxsus şəkildə dəyişməli idi. "Dünyanın kəsişməsi" "layihəsi" də belə yarandı. Dırnaq işarələrindən istifadə etməliyə, çünki "layihə"də yeganə yenilik adı və erməni maraqlarının müdafiəsidir - əks halda, bu, eyni Zəngəzur dəhlizidir. O, Mehri vasitəsilə Zəngilan və Naxçıvan arasında eyni dəmir yolu marşrutunu nəzərdə tutur. Onu yalnız Azərbaycan və Ermənistanın şimal sərhədindən keçən başqa bir yol tamamlar.

yır ki, bu da İrəvan ərazisindən çox tranzit keçdiyi üçün Bakıya maraqlı deyil. Əsas diqqət Naxçıvandan keçməklə Ermənistanı İrana sovet dömr yolundan açılmasına yönəlib. "Dünyanın kəsişməsi" ilə bağlı problem ondadır ki, buna tam nəqliyyat təcridindən xilas olmaq üçün yalnız Ermənistanın ehtiyacı var - hamı üçün Zəngəzur dəhlizi kifayətdir. Azərbaycan layihələrini yeni uydurulmuş erməni layihələri kimi qələmə verməkdənsə, Nikol siyasi şounu dayandırmalı, Azərbaycanla danışıqlar məsası arxasına əyləşməli və Ermənistanı təcili olaraq dəhliz təribatı ilə bağlı fikrini dəyişdi. Vacib məqam - bunun üçün vasitəçilərlə deyil, birbaşa Bakı ilə danışmaq lazımdır. Paşinyan seçim etməlidir: xarici qüvvələrə xidmət edir, yoxsa Cənubi Qafqazda dövlətə rəhbərlik edir. Əgər ikinci variant olarsa, prezident Əliyevlə dialoq üçün vasitəçilərə ehtiyac yoxdur. Zəngəzur dəhlizində maraqlı olanlar, hər halda, belə ikitərəfli dialoqa dəstək verəcəklər. Əgər birinci variant olarsa, o zaman "Dünyanın kəsişməsi"nin əvəzinə Paşinyan "erməni dalanı"na düşəcək. İqtisadçı ekspert Rövşən İbrahimov "Vestnik Kavkaza"nın müxbiri ilə söhbətində vurğulayıb ki, Azərbaycan Ermənistanla infrastruktur əməkdaşlığından imtina etmir, lakin Ermənistan hakimiyyəti siyasi şouları dayandırmalı və mövcud layihələrin reallaşdırılması istiqamətində konkret işlər görməlidir".

Elan:

Ramazanov Allahverdi Ramazan oğlunun adına verilmiş veteranlıq vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bu həftə sonu keçirilməsi planlaşdırılan OPEC+ toplantısı noyabrın 30-na təxirə salınıb. OPEC-in noyabrın 25-də keçirilməsi planlaşdırılan konfransı da noyabrın 30-na keçirilib.

“Bloomberg” Agentliyi-nin yazdığına görə, toplantı Səudiyyə Ərəbistanının digər iştirakçıların neft hasilat səviyyələrindən narazı olması səbəbindən danışıqlardakı gərginliyə görə təxirə salınıb. OPEC və müttəfiqləri neft qiymətləri baxımından getdikcə daha kövrək bir vəziyyətlə üzləşirlər.

Xam neft sentyabr ayında pik həddindən təxminən 18 faiz geriləyərək bir barel üçün 79 dollara düşüb. Gələn il bazarda neft profisit olacağı barədə proqnozlar verilib.

İyul ayından etibarən gündəlik hasilatı əlavə 1 milyon barel azaldan Səudiyyə Ərəbistanının digər üzvlərlə hasilat səviyyəsi ilə bağlı çətin danışıqlar apardığı deyilir. “Rystad Energy” analitikləri hesab edirlər ki, hasilatın daha da azaldılmaması şəraitində neft qiymətləri 2024-cü ildə bir barel üçün 80 dollar ətrafında qalacaq. Şirkət qeyd edir ki, OPEC+ nazirlər komitəsinin iclasları heç vaxt dörd günə təxirə salınmayıb. Bununla belə, “Rystad” danışıqlarda dala-nə dirənmə ehtimalını istisna etmədən qarşıdakı görüşdə hasilatın azaldılması ilə bağlı razılığın əldə olunacağını gözləyir.

“Kommersant” qəzeti yazır ki, Səudiyyə Ərəbistanı razılaşma ölkələrini hasilatın mövcud azaldılması səviyyəsini ən azı gələn ilin birinci yarısı üçün saxlamağa razı salmağa çalışır. Lakin əksər dövlətlər bunu etmək istəmir. Nəşr qeyd edir ki, görüşün belə təxirə salınması bu illərdə ilk dəfə baş verib ki, bu da bazardakı mövcud vəziyyətlə bağlı faktların müxtəlifliyini nümayiş etdirir.

Qeyd edək ki, OPEC+ hasilatın azaldılmasına dair son qərarını 2022-ci ilin sonunda qəbul edib - sutkada 2 milyon barel. Həmçinin cari il ərzində Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanı könüllü olaraq ixracı və hasilatı azaldıb. Bununla belə, hələ sentyabr ayında bir barel üçün 100 dollar olan qara qızılın qiyməti hazırda 80 dollardan aşağıdır və tələbin azalması səbəbindən qiyməti daha da ucuzlaşa bilər.

Səudiyyə Ərəbistanı üçün 70 dollardan aşağı qiymətlər əlverişli deyil və Ər-Riyad qara qızılın qiymətini artırmaq üçün tədbirlər

OPEC-in iclası təxirə salındı, Azərbaycan nefti ucuzlaşır, bəs manat..

Neftin qiyməti ölkəyə daxil olan valyutanın həcminə birbaşa təsir göstərir

görməkdə qərarlıdır. Lakin analitiklərin fikrincə, Səudiyyə təkbaşına hasilatı azaltmağa davam edə bilməz, ona görə də çox güman ki, digər OPEC+ üzvlərini də könüllü olaraq hasilatı azaltmağa inandırmağa çalışacaq.

Beynəlxalq Enerji Agentliyinin hesabatına əsasən, bu ilin oktyabrında global gündəlik neft təklifi 320 min barel artaraq 102 milyon barel çatıb. Artımın əsas hissəsi ABŞ və Braziliyada qeydə alınıb: “ABŞ və Braziliyada hasilatın artımı proqnozları üstələyib ki, bu da 2023-cü ildə global neft tədarükünün sutkada 1,7 milyon barel artaraq rekord həddə - 101,8 milyon barel çatmasına səbəb olub. Bu, əvvəlki illə müqayisədə 140 min barel çoxdur”.

Agentliyə görə, hər hansı gözlənilməz fasilələrin qarşısını almaqla, OPEC-ə daxil olmayan hasilatçılar 2024-cü ildə global artıma yenidən gündə 1,6 milyon barel töhfə verməklə dünya bazarına tədarükü misli görünməmiş 103,4 milyon barel çatdıracaqlar. Agentliyin ehtimalına görə, 2024-cü ildə neftə olan gündəlik global tələbat 102,9 milyon barel (öncəki proqnoz - 102,7 milyon barel) civarında olacaq.

Bu isə o deməkdir ki, Səudiyyə Ərəbistanı, yaxud onun OPEC+ daxilində ən

yaxın müttəfiqi Rusiyanın bazardan çəkdiyi həcmə yerini digər ölkələr rahatlıqla tutacaq. Məhz buna görə OPEC+ razılaşmasının digər iştirakçıları - Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İraq, Əlcəzair və digərləri, hətta Rusiya da hasilatın əlavə azaldılmasına qarşı çıxır. Rusiya baş nazirinin müavini Aleksandr Novak ölkəsinin hazırkı neft qiymətlərindən razı olduğunu bəyan edib.

Maraqlıdır ki, OPEC+ ölkələri hasilatın mövcud kvotası həcmində nefti dünya bazarına çıxara bilmirlər. BEA-nın hesablamalarına əsasən, oktyabrda razılaşma iştirakçılarının ümumi hasilatı kvotadan 1,600 milyon bareldən çox aşağı olub.

OPEC+ razılaşmasının iştirakçısı olan Azərbaycanda neft hasilatı kvotaya çatmır. Energetika Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2023-cü ilin oktyabr ayında ölkəmizdə gündəlik neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 603 min barel olub. Bunun 489 min barelini xam neft, 114 min barelini kondensat təşkil edib.

Qeyd edək ki, “OPEC plus” əməkdaşlığı çərçivəsində 2023-cü ilin sonuna kimi Azərbaycanın ixtisarlarla bağlı öhdəliyi gündəlik 33 min barel, gündəlik xam neft hasilatı üzrə kvotası isə 684 min bareldir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan oktyabr ayında hasilat kvo-

tasından 195 min barel az neft istehsal edib. Bunun əsas səbəbi ölkənin başlıca mənbəyi olan “Azəri-Çıraq-Günəşli” yatağında hasilatın təbii azalması prosesidir. Statistik məlumatlara əsasən, təkcə son üç ildə - 2021-2023-cü illərdə neft hasilatında azalma 4 milyon tona yaxın olub. Belə çıxır ki, hər il orta hesabla neft hasilatı 1,3 milyon ton azalıb. Hökumətin 2024-cü il üzrə proqnozundan aydın olur ki, növbəti ildə də hasilat azalacaq.

Hazırda Azərbaycan ixracatının 90 faizə yaxınını neft və neft məhsulları təşkil edir. Bu kontekstdən neftin qiyməti ölkəyə daxil olan valyutanın həcminə birbaşa təsir göstərir. AÇG-də hasilat və ixracın azalması Azərbaycanın əldə etdiyi valyuta gəlirlərinin də aşağı düşməsinə səbəb olub. Belə ki, bu ilin yanvar-oktyabrında Dövlət Neft Fonduna AÇG yatağı üzrə 5 milyard 865,8 milyon ABŞ dolları, Şahdəniz yatağı üzrə (qaz və kondensat) 1 milyard 183 milyon ABŞ dolları olmaqla cəmi 7 milyard 48,8 milyon ABŞ dolları gəlir daxil olub. Ötən ilin eyni dövründə bu göstəricilər AÇG yatağından 8 milyard 326 milyon ABŞ dolları, Şahdəniz yatağından 1 milyard 209 milyon ABŞ dolları olmaqla cəmi 9 milyard 535 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdi. Göründüyü kimi, AÇG üzrə gəlirlər 2 milyard

460,2 milyon dollar, “Şahdəniz” üzrə gəlirlər isə 26 milyon dollar azalıb.

Neft Fondu ilə yanaşı neft-qaz sektorundan dövlət büdcəsinə daxilolmalarda da azalma var. Rəsmi məlumata əsasən, 2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə dövlət büdcəsinə neft-qaz sektorundan 6 milyard 206,1 milyon manat vergi daxil olub. Ötən ilin eyni dövründə bu göstərici 6 milyard 960,4 milyon manat təşkil etmişdi. Bu isə neft-qaz sektorundan vergi daxilolmalarının 754,3 milyon manat azalması deməkdir.

Bu azalmalara rəğmən ölkənin xarici ticarətində 9 ayda 13,9 milyard dollar profisitinin olması valyutaya olan ehtiyacların qarşılanmasında problem yaratmır. Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən, daxili valyuta bazarında tarazlığın qorunduğu şəraitdə manatın nominal effektiv məzənnəsi 2023-cü ilin 10 ayında 21.6 faiz möhkəmlənib. Tənzimləyici bildirir ki, profisitli xarici ticarət balans şəraitində ilin əvvəlindən bəri Mərkəzi Bankda keçirilən valyuta hərraclarının 99 faizində təklif tələbi üstələyib. Bu səbəbdən 10 ayda Mərkəzi Bankın valyuta bazarına müdaxiləsi 1247.9 milyon ABŞ dolları təşkil etməklə alış yönümlü olub.

Bu isə milli valyutanın məzənnəsinin tənzimlənməsi baxımından ən mühüm amildir. Azərbaycanda milli valyutanın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi son 6 ildə dəyişməz olaraq qalmaqdadır. Mərkəzi Bank tərəfindən inzibati qaydada tənzimlənən məzənnənin ölkənin əsas ixrac məhsulu olan neftin dünya bazar qiymətinə bağlı olduğu artıq hamı tərəfindən qəbul olunan reallıqdır. Buna görə də manatın məzənnəsi nə dair proqnozlaşdırmalar bütün hallarda neftin dünya bazar qiymətinə dair proqnozlara bağlı olur. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycanda

növbəti 3 il üçün makroiqtisadi proqnozlaşdırma, icmal büdcə, həmçinin 2024-cü il üçün dövlət büdcəsi neftin 60 dollarlıq orta qiyməti əsasında hazırlanıb, onda yaxın 3 ildə manatın məzənnəsi ilə bağlı ciddi təhdidin olmadığını söyləmək olar. Əksər beynəlxalq maliyyə qurumlarının proqnozlaşdırmalarına baxdıqda bu amilin başlıca rol oynadığı görünür. Belə ki, noyabrda “Fitch Group”a aid olan “Fitch Solutions” (FS) qarşıdakı on il üzrə Azərbaycan manatının məzənnəsi üzrə proqnozunu açıqlayıb. Şirkət 2027-ci ilə kimi manatın məzənnəsinin sabit qalacağını proqnozlaşdırıb. Bununla belə, şirkət ekspertləri 2027-ci ildə manatın məzənnəsinin 1,75 səviyyəsinə, 2028-ci ildən isə 1,80 səviyyəsinə qədər enəcəyini gözləyirlər. Proqnoza görə, USD/AZN məzənnəsi 2033-cü ilə kimi 1,80 səviyyəsində qalacaq. Bundan əvvəl Niderlandın beynəlxalq bank və maliyyə xidmətləri korporasiyası ING, “S&P Global Ratings” beynəlxalq reyting agentliyi də manatın məzənnəsinin 2026-cı ilə kimi sabit qalacağını proqnozlaşdırdıqlarını açıqlayıblar.

S&P-da hesab edirlər ki, karbohidrogen qiymətlərində kəskin azalma olarsa və uzun müddət aşağı səviyyədə qalarsa, hökumət manatın məzənnəsinə düzəlişlər etməyi düşünə bilər: “Bu, Azərbaycan Mərkəzi Bankının 2015-ci ildəki tədbirləri kimi xarici valyuta buferlərinin əhəmiyyətli dərəcədə itkisinin qarşısını almağa kömək edəcək”.

Maraqlıdır ki, hər üç analitik mərkəzin proqnozu Azərbaycan hökumətinin proqnozu ilə üst-üstə düşür. Belə ki, İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim olunmuş makroiqtisadi proqnozlarda 2024-2027-ci illər üzrə manatın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi 1,70 manat səviyyəsində götürülüb. 2024-cü il üzrə dövlət büdcəsi zərfində yer alan məlumatda qeyd olunur ki, makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədilə fiskal və monetar siyasətlərin əlaqələndirilməsinin gücləndirilməsi milli valyutanın mübadilə məzənnəsinin cari ildəki kimi sabit qalmasını dəstəkləyəcək.

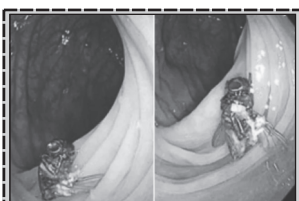
□ Dünya SAKİT, “Yeni MİSAVAT”

ÜSAVAT

Son səhifə

N 211 (8347) 24 noyabr 2023

Amerikada xəstənin bağırsağında aşkar edilən canlı həkimləri təəccübləndirdi

ABŞ-ın Missuri ştatında həkimlər bir kişinin bağırsaqlarında diri milçək tapıblar. Həşərat kolonoskopiya zamanı aşkar edilib. 63 yaşlı kişi xəstəxanada planlı müayinədən keçib. Kolonoskopiya prosedurundan əvvəl ona pəhriz saxlamaq, bağırsaqlarını təmizləmək və ki-fayət qədər maye qəbul etmək tövsiyə olunub.

ABŞ-ın Missuri Universitetinin Tibb fakültəsinin həkimləri kişinin bağırsaqlarını müayinə edib, beş kiçik polip çıxarıblar. Bu zaman onun yoğun bağırsağında yad cisim, vızıldayan milçək də aşkar ediblər. Həkimlər həşəratın xəstənin bədənində bir gün əvvəl yediyi salatla birlikdə daxil olduğunu təxmin ediblər.

Dünyaca məşhur anonim küçə rəssamı "Banksy"nin əsl adı məlum olub

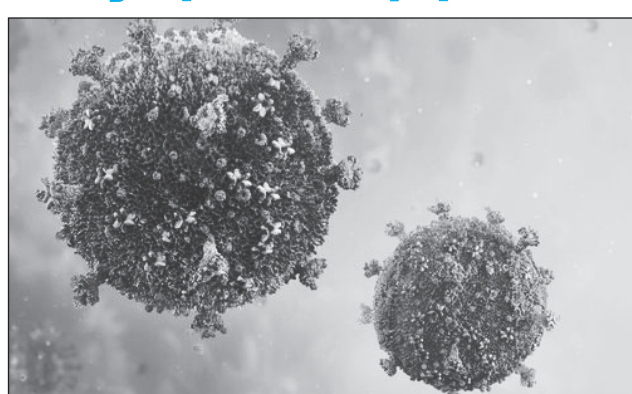
"Banksy" təxəllüslü məşhur anonim rəssam və siyasi fəalın nəhayət ki, adı məlum olub. Britaniya Yayım Korporasiyası (BBC) keçmiş müxbiri Naycel Rençin küçə rəssamı ilə 2003-cü ildə itirilmiş müsahibəsini bərpa edib, həqiqət də burada ortaya çıxıb. Orijinal lent BBC Radiosunda yayımlanmaq üçün redaktə edilib və bu ilin iyulunda yayımlanan "The Banksy Story" seriyasında istifadə olunub.

Rençin dediyinə görə, bundan sonra o, tam orijinal lentə yə-niden baxmağa həvəslənib və rəssam haqqında heç vaxt istifadə olunmayan çox sayda gizli məlumatları kəşf edib. Onilliklər boyu anonimliyini qoruyan məşhur rəssamdan müsahibə 2003-cü ildə "Radio 4" üçün "Turf War" sergisinin quraşdırılması zamanı alınıb. Müxbirə söhbəti zamanı "Banksy" ilk dəfə adını təsdiqləyib.

Belə ki, Renç "The Independent"-in bundan əvvəl istifadə etdiyini əsas götürərək, rəssamdan müsahibəyə əsl adını daxil etmək üçün icazə istəyib və onun adının həqiqətən də Robert Benksi olub-olmadığını təsdiqləməsinə xahiş edib. "Robbi", - deyə rəssam cavab verib.

Alimlər COVID-19-un ağır simptomlarının qarşısını almağın yolunu açıqlayıblar

Alimlər müəyyən ediblər ki, duzlu su ilə qar-qara COVID-19 zamanı ağır simptomlar və xəstəxanaya yerləşdirmə riskini azaldır.

Tədqiqatın nəticələri ABŞ-ın Kaliforniya ştatında Amerika Allergiya, Astma və İmmunologiya

Kollecinin konfransında təqdim edilib.

2020-ci ildən 2022-ci ilə qədər olan dövr ərzində koronavirusa yoluxmuş 18-65 yaş arası təsadüfi seçilmiş bir qrup şəxs duzlu su ilə qarqara və burunun yuyulması rejimindən keçib. 14 gün ərzində onlar bu proseduru tərkibində müx-

təlif konsentrasiyalarda duz olan mayelərlə həyata keçiriblər.

Nəticədə məlum olub ki, duzun konsentrasiyası son nəticəyə təsir etmir. Bu cür məhlullarla qarqara edən, burnunu yuyanlarda xəstəxanaya yerləşdirmə tezliyi və ağır xəstəliyin gedişatı halları bunu etməyənlərə nisbətən xeyli aşağıdır.

Bir-birlərinə inək peyini ataraq "günahlardan təmizlənilirlər": Hindistanda qərribə festival

Hindistanın Qomatapura kəndinin sakinləri hər il olduğu kimi, bu il də qərribə ənənələri ilə gündəm olublar. Belə ki, onlar bir-birlərinin üstünə inək peyini atıblar. Hindistanlıların bir çoxu hesab edir ki, bu yolla öz əcdadlarının günahlarını yuyurlar. Bu ənənənin 18-ci əsrin ortalarına aid olduğu güman edilir. Başlamazdan əvvəl kahin peyin yığınının qarşısında xüsusi bir mərasim keçirir. Festivalı izləmək üçün hər il Hindistanın müxtəlif bölgələrindən və xaricdən yüzlərlə turist gəlir.

ABŞ-Kanada sərhədində avtomobil partladı: ölənlər var

ABŞ-Kanada sərhədində, Niaqara şəlaləsi üzərində yerləşən körpü keçid məntəqəsindəki avtomobil partlayışından sonra bağlanıb. Avtomobilin oğurlandığı, bu avtomobildə olan iki nəfərin yüksək sürətlə sərhəd-keçid məntəqəsindən keçmək istədikləri vurğulanıb. Lakin nəqliyyat vasitəsi keçid məntəqəsinin konstruksiyasına çırpılıb və nəticədə avtomobil partlayıb.

Partlayış nəticəsində avtomobildəki iki nəfər həlak olub. Faktla bağlı araşdırma aparılır. Federal Təhqiqatlar Bürosu (FBI) hadisəni mümkün terror aktına cəhd kimi dəyərləndirir. Körpünün növbəti xəbərdarlığa qədər bağlı qalacağı bildirilir.

Bunları bilirsinizmi?

- * İtaliyada yeni prezident seçilərkən minlərlə vətəndaş bir-birlərinə apelsin ataraq bunu qeyd edirlər.
- * 1865-ci ilin Fevral ayın bütövlənmədiyi yeganə tarixdir.
- * Tarix boyunca ən çox film Drakulaya aid çəkilib.
- * Şokoladlı peçeniye 1933-cü ildə istehsal olunub.
- * Al-Kapone öz 85 illik yubileyini Alkatras həbsxanasında qeyd edib.
- * 27 sentyabr Turizm günü kimi bütün dünyada qeyd edilir.
- * 1990-cı ildə ABŞ-da 15 000 insanın tozсорandan xəsarət aldığı qeydə alınmışdır.
- * Elianora Ruzvelt gündə 3 dəfə şokolada çəkilmiş sarımsaq dilimləri yeyirmiş.
- * Bayt sözü səkkiz sözünün qısaldılmışdır (by eight)
- * İudaizmdə qürub-gün batma suftkanın o anına deyilir ki, həmin vaxt qırmızını qaradan seçmək qeyri-mümkün olur.
- * Dünyada ən sadıq canlı erkək tülkülər hesab olunurlar bilirsinizmi niyə? Çünki ailədə dişi tülkü həlak olarsa erkək tülkü ömrünün sonuna kimi "subay" yaşayır. Erkək tülkü həlak olarsa dişi tülkü həmin an özünə yeni erkək kavalər axtarıb tapır..
- * Soğanın spesifik iyi onun torpaqdan canına çəkdiyi kükdün iysidir.
- * Skunslar dəhşətli qoxuları ilə yanaşı ilan zəhərinə qarşı güclü immunitetləri vasitəsilə özlərini müdafiə edə bilirlər.
- * Ən uzun öpüş səhnəsini "You're in the Army Now" filmində izləmək olar. Öpüş 3 dəqiqə 3 saniyə davam edir.
- * Donuzlar göyə baxa bilmirlər.
- * Alman kimyaçısı Hennig Brand kükdürü sidik analizi zamanı aşkarlamışdır.
- * Bingemtonda (Nyu York) 9-cu sinif oğlan şagirdlərinin biş saxlaması qadağandır.
- * Dələlər ağacda daha sürətlə qaçirlar nainki yer üzərində.
- * İnsan burnunda 5 milyona yaxın iybilmə hüceyrələri mövcuddur. Alman ovçarkasında bu 220 milyona bərabərdir. Araşdırmalar göstərir ki, bu heyvanın iy bilmə qabiliyyəti insaninkindən 44 dəfə daha güclüdür.
- * ABŞ-ın qeyri-qanuni olaraq ölkəyə gələn gəliri qanuni olaraq daxil olan gəlirindən 10% çoxdur.
- * Filmlərdə ən çox yer alan idman növü boksdir.

Dörd aylıq körpələrin özünü dərk etdiyi sübut olunub

Birmingem Universitetinin alimləri dörd aylıq körpələrdə özünü dərk etmə qabiliyyətini kəşf ediblər.

Ekspərimənt zamanı mütəxəssislər körpələrə ekranda onlara doğru və ya onlardan uzaqlaşan topu göstəriblər. Ekrandakı top ən yaxın olduğu məqamda, uşaqların əllərinə yumşaq vibrasiya ilə toxunuşu simulyasiya ediblər. Həmin anda beynin aktivliyini ölçüblər.

Tədqiqatçılar körpələrin dörd aylığından etibarən toxunma beynin aktivliyinin artdığını aşkar ediblər. Yeni uşaqlar müstəqil olaraq obyektlərə çatmağı öyrənməmişdən əvvəl, onların beynləri artıq sensor və vizual qavrayış arasında əlaqə yaratmağa hazırdır. Bu o deməkdir ki, onlar ətrafdakı məkanı hiss edər, bədənələrinin xarici obyektlər və şəraitlə necə qarşılıqlı əlaqədə olduğunu başa düşə bilərlər.

2023-cü ilin oktyabrında Avstraliya, Almaniya və ABŞ-dən olan beynəlxalq mütəxəssislər qrupu yeni doğulmuş uşaqlarda şüurun olduğunu sübut ediblər. Alimlər həmçinin onun əlamətlərinin daha erkən - hamiləliyin son aylarında döldə mövcud ola biləcəyini təxmin ediblər.

Fransalı fermerlərdən hakimiyyətə etiraz: şəhər meriyasına tonlarla peyin və zibil gətirildi

Fransa fermerləri yerli hakimiyyət orqanlarına etiraz edirlər. Kaor şəhərində fermerlər Vahid Kənd Təsərrüfatı Siyasəti dövlət proqramı çərçivəsində yardımın gecikdirilməsinə etiraz olaraq, şəhər meriyasına tonlarla peyin və zibil gətiriblər.

Daha sonra onlar artan vergilərə və gübrə qiymətlərinə etiraz olaraq, Tuluza hökumət binası qarşısında özləri ilə gətirdikləri peyinləri yandırılar. Müvafiq görüntülər sosial şəbəkələrdə yayılıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məşavət"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3095

Lisənziya N: B 114

SAYI: 1.500